

Diak

Matleena Suni
Siiri Tuukkanen

Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveystieteiden
ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK), diakoniatyö
Opinnäytetyö, 2022

EI SEKSUAALISUUTTA ENNEN AVIOLIITTOA

**Kokemuksia seksuaalisuuden teeman käsittelystä
vapaakristillisissä yhteisöissä**

TIIVISTELMÄ

Matleena Suni, Siiri Tuukkanen

Ei seksuaalisuutta ennen avioliittoa – Kokemuksia seksuaalisuuden teeman käsittelystä vapaakristillisissä yhteisöissä

58 sivua ja 1 liite

Syksy, 2022

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomi (AMK), diakoniatyö

Opinnäytetyö tarkastelee 1990-luvulla syntyneiden kokemuksia seksuaalisuuden teeman käsittelemisestä vapaakristillisissä yhteisöissä sekä heidän seksuaalisuutensa jäsentymistä vapaakristillisen yhteisön vaikutuspiirissä. Työn tavoite on tuottaa tietoa siitä, miten seksuaalisuutta käsitellään vapaakristillisissä yhteisöissä ja miten se yksilötasolla koetaan.

Työn pohjana toimii 40 kyselyyn vastanneen kertomukset heidän kokemuksistaan vapaakristillisen yhteisön vaikutuspiirissä. Aineisto kerättiin Google Forms -kyselylomakkeella, jossa oli 14 kerrontaa tukevaa kysymystä. Opinnäytetyö on laadullinen tutkimus, jossa analyysimenetelmänä käytettiin laadullista sisällönanalyysia.

Vastaajien kertomuksissa esiintyvät vapaakristilliset liikkeet olivat helluntaikirkko, vapaakirkko ja baptistikirkko. Kyseisten vapaakristillisten yhteisöjen näkemykset seksuaalisuudesta perustuu Raamattuun. Näillä kirkkoilla on yhtenevät seksuaalietiset linjaukset, joissa pääsanoma on seksuaalisuuden toteuttamisen kuuluminen heteroavioliittoa. Yhteisöjen seksuaalietiikkaa koskevat julkaisut ja kyselyyn vastanneiden kuvaukset yhteisöjen normeista myötäilevät toisiaan.

Vastauksissa nousi esiin seksuaalisuuden teeman käsittelyn vaikutukset suhteissa itseen, muihin ja Jumalaan. Pääosin vastaajien kokemukset olivat negatiivisia. Vahva heteronormi, yksipuolinen parisuhdemalli ja seksuaalisuudelle asetetut raamit koettiin ahtaina. Yhteisöjen vahva seksuaalisuuden kontrollointi, haitallisten seksuaalisuuteen liittyvien uskomusten levittäminen yhteisössä sekä niiden omaksumisen seuraukset koettiin vahingollisiksi. Vastaajat kokivat seksuaalisuuden teeman käsittelyn vaikuttaneen heikentävästi oman seksuaalisuuden tuntemiseen, toteuttamiseen ja sen hyväksymiseen. Yhteisöstä saatu painolasti on vaikuttanut kielteisesti myös ihmissuhteisiin ja seksuaalisuuden toteuttamiseen suhteissa. Erittäin haitallisena koettiin seksuaaliopetuksen tyyli, jonka koettiin tuottavan häpeää.

Vapaakristillisen seksuaalietiikan hyvinä puolina koettiin yhteisössä vallitseva avioliiton ja sitoutumisen arvostus sekä niiden tuoma turva. Yhteisöön kuulumisen positiivisin anti puettiin säästymisenä erilaisilta vahingollisiksi mielletyiltä asioilta. Vapaakristillinen seksuaalietiikka koettiin suojelevana, mitä sanoitettiin esimerkiksi irtosuhteiden välttämisenä ja sukupuolitaudeilta säästymisenä pidättäytymisen seurauksena.

Opinnäytetyö osoitti sen, ettei vapaakristillisissä yhteisöissä esitetä naisen ja miehen välisen avioliiton ulkopuolella hyväksytyä tapaa toteuttaa seksuaalisuutta. Yhteisöjen seksuaaliopetus on tuottanut moninaisia haasteita ja kipuja jäsentensä seksuaalisuuden jäsentymiseen. Opinnäytetyön tulokset nostavat esiin vastaajien kokemusten kautta yhteisön sisältä nousevan tarpeen seksuaalisuuden teeman käsittelyn kehittämiseksi. Toivomme opinnäytetyön tulosten toimivan tämän kehittämistyön tukena tulevaisuudessa. Työssä avataan yhteisön jäsenten toiveita ja näkemyksiä aiheen käsittelyn kehittämiseksi.

Asiasanat: seksuaalisuus, seksuaalikasvatus, vapaakristillisuus, yhteisö, hengellinen väkivalta

ABSTRACT

Matleena Suni, Siiri Tuukkanen

No sexuality before marriage – Experiences of dealing with the theme of sexuality in Finnish protestant Christian communities

58 pages and 1 appendix

Autumn, 2022

Diaconia University of Applied Sciences

Degree Programme in social Services

Bachelor of Social Services, Diaconal work

The thesis examines the experiences of members of protestant Christian communities born in the 1990's and their perspective on how the themes of sexuality were presented and dealt with in their communities and how they experience the development of their sexuality. The goal of the thesis is to produce information on how sexuality is dealt with in protestant Christian communities and how it is experienced at an individual level.

The thesis is based on the experiences of 40 people who were born in the 1990s and were members of a protestant Christian community. The data was collected using a Google Forms questionnaire, which contained 14 questions supporting the narrative. The thesis is a qualitative study, where qualitative content analysis was used as the analysis method.

The thesis focuses on Pentecostal church of Finland, The Evangelical Free Church of Finland and the Finnish Baptist Church. Their views on sexuality are based on the Bible and the sexual ethics policies between them are similar. The main message is that sexuality belongs to a heterosexual marriage. The respondents' narratives and the community's doctrine are in line with each other.

The responses brought up the effects of how themes of sexuality are dealt with in relation to self, others and God. The respondents' experiences were mainly negative. Strong heteronormativity, a one-sided relationship model and the boundaries of sexuality, set by the community, were perceived to be too narrow. The communities' strong control over sexuality, the spread of harmful beliefs related to sexuality in the community and the consequences of adopting them were perceived as harmful. Respondents described negative effects in relation to their own sexuality and negative effect on relationships and sexuality in relationships. The style of sex education was perceived as extremely harmful, and it was perceived to produce shame. The community's sexual ethics were also perceived as protective from promiscuous relationships and sexually transmitted diseases. Marriage was valued and commitment was seen as a good thing and perceived as bringing forth security.

The thesis showed that in Finnish Protestant communities there is no accepted way of experiencing sexuality outside of marriage. It was mainly seen only between a woman and a man. The sexuality education of the communities has produced many challenges and pain for its members.

The conclusion of the thesis is that there is a need for development so that the next generation could be able to be healthier in sexuality. We hope that our thesis with the experiences of the respondents can help to develop how sexuality is handled in the churches in the future. The work open the wishes and views of the community members to develop the treatment of the topic.

Keywords: sexuality, community, congregation, sexual education, spiritual violence

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	8
2 SEKSUAALISUUS VOIMAVARANA.....	9
2.1 Seksuaalisuutta ohjaavat tekijät.....	9
2.2 Seksuaaliterveys ja seksuaalioikeudet.....	10
2.3 Seksuaalikasvatus	11
3 VAPAAKRISTILLISYYS JA VAPAAKRISTILLINEN SEKSUAALIETIIKKA	12
3.1 Vapaakristillisuus.....	12
3.2 Vapaakristillisten yhteisöjen seksuaalieettiset linjaukset.....	13
4 USKONNOLLISEN YHTEISÖN MERKITYS JA VALTA	15
4.1 Osana yhteisöä	15
4.2 Hengellinen väkivalta ja sen ilmenemismuodot.....	17
5 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET	18
6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	19
6.1 Tarinoita kyselyn keinoin.....	19
6.2 Aineisto ja sen keruu.....	21
6.3 Aineiston analyysi	22
7 SEKSUAALIKASVATUS VAPAAKRISTILLISISSÄ YHTEISÖISSÄ	23
7.1 Vastaajien taustatiedot.....	23
7.2 Seksuaalikasvatuksen sisältö	25
7.3 Seksuaalikasvatuksen käytännön toteutuminen	26
8 SEKSUAALISUUDEN TEEMAN KÄSITTELY VASTAAJIEN KOKEMANA	27
8.1 Seksuaalikasvatuksen sävyt	27
8.2 Seksuaalisuuden raamit.....	28
8.3 Suhde omaan seksuaalisuuteen ja sen toteuttaminen	31
8.4 Seksuaalisuus suhteissa.....	33
8.5 Seksuaalisen puhtauden ihanne	36
8.6 Opetuksen sukupuolittuneisuus	38

8.7 Häpeä, syyllisyys ja pelko	40
8.8 Hengellinen väkivalta kertomuksissa	42
8.9 Vaikutukset jumalasuhteeseen	44
9 JOHTOPÄÄTÖKSET	45
9.1 Seksuaalisuuden teeman käsittelyn kehittäminen yhteisöissä	46
9.2 Vastaajien suhde seksuaalisuuteensa vastaushetkellä	48
10 TYÖN EETTISYYS, LUOTTETTAVUUS JA TUTKIJAN POSITIO	49
11 POHDINTA	51
LÄHTEET	55
LIITE 1. Kysely	59

1 JOHDANTO

Seksuaalisuuden teemaa käsitellään nyt avoimemmin yhteiskunnallisessa keskustelussa kuin koskaan aikaisemmin. Seksuaalisuudesta, seksistä sekä seksuaalioikeuksista puhutaan suuremmin ja aiemmin vaietetut aiheet on nostettu julkiseen keskusteluun. Tämä on nähtävissä erityisesti eri medioissa. Seksuaalisuuden teeman näkyväksi tuomista ja keskustelua aiheen ympärillä pidetään tärkeänä. Tarve puhua ääneen on tuonut ihmisiä yhteen vahvistaen puhumisen kulttuuriaostaen erilaisia liikkeitä. Lähivuosina tunnetuiksi ovat nousseet Mee too -liike sekä Woke -kulttuuri.

Helsingin Sanomat ovat viime aikoina käsitelleet esimerkiksi kotiorgioita ja avoimia suhteita, kun Vapaakirkon Viikkolehdessä puolestaan todetaan parisexin kuuluvan ainoastaan avioliittoon ja pohditaan, onko masturbointi kristitylle sopivaa. Seksuaalisuuden teema on puhututtanut viime aikoina siis myös kristillisissä liikkeissä. Suomessa kristilliset yhteisöt ovat ottaneet kantaa seksuaalisuuteen liittyviin kysymyksiin ja koettaneet hahmottaa omia näkemyksiään muuttuvassa maailmassa. Seksuaalisuus on osoittautunut uskonnollisissa yhteisöissä tulenaraksi aiheeksi, joka jakaa mielipiteitä ja valitettavasti myös ihmisiä vastakkain. Lähtökohta aiheen käsittelyyn on usein valmiiksi latautunut. Facebookin Uskovaiset nuoret- ryhmässä ilmeni, että seksuaalisuudesta puhutaan edelleen liian vähän ja yksiaanisesti vapaakristillisissä yhteisöissä. Mitä ja miten seksuaalisuudesta sitten puhutaan? Pohdimme, mikä voisi avata ymmärrystä siitä, miten seksuaalisuuden teemaa käsitellään vapaakristillisissä yhteisöissä ja miten se koetaan.

Opinnäytetyömme tarkastelee 1990-luvulla syntyneiden kokemuksia seksuaalisuuden teeman käsittelemisestä vapaakristillisissä yhteisöissä sekä heidän seksuaalisuutensa jäsentymistä vapaakristillisen yhteisön vaikutuspiirissä. Työmme pohjana ovat kyselyn avulla keräämämme ihmisten omakohtaiset kokemukset. Vastaajat kuvaavat kokemuksiaan siitä, millaista seksuaalisuuden käsittely yhteisön sisällä on ollut sekä sitä, miten he ovat sen henkilökohtaisella tasolla

kokeneet. Haluamme tavoittaa tutkittavan joukon oman äänen ja yksilölliset kokemukset. Toivomme tämän työn lisäävän ymmärrystä yksilön seksuaalisuuden ja uskonnollisen yhteisön suhteesta. Tavoittemme on koota vastaajien kokemukset sellaiseen muotoon, että niitä voi hyödyntää seksuaalisuuden teeman käsittelyn kehittämiseksi yhteisöissä.

2 SEKSUAALISUUS VOIMAVARANA

2.1 Seksuaalisuutta ohjaavat tekijät

Seksuaalisuuden määritelmä on hyvin moninainen. Seksuaalisuus on olennainen osa ihmisyyttä, liittyen erottamattomasti ihmisen minuuteen ja elämään syntymästä lähtien. Se on ihmiselämään kuuluva inhimillinen, terveyteen ja mielen hyvinvointiin vaikuttava ulottuvuus. Ihmisen seksuaalisuus ei koskaan ole valmis tai muuttumaton, vaan se kehittyy läpi elämän. (Suomen mielenterveys ry. Mielenterveys. Ihmissuhteet. Seksuaalisuus osa ihmisyyttä.)

WHO:n määritelmän mukaan seksuaalisuus pitää sisällään biologisen sukupuolen, seksuaalisen suuntautumisen, sukupuoli-identiteetin ja sen mukaisen roolin, eroottisuuden, nautinnon, läheisyyden sekä lisääntymisen. Seksuaalisuutta voidaan kokea ja ilmaista monin eri tavoin: asenteissa, arvoissa, uskomuksissa ja suhteessa itseen ja toisiin. Seksuaalisuuteen ja sen ilmaisuun vaikuttavat psykologiset, biologiset, kulttuuriset, sosiaaliset, poliittiset, historialliset, uskonnolliset, taloudelliset ja henkiset tekijät. Seksuaalisuus ilmenee ajatuksina, mielikuvina, haluina, uskomuksina, suhtautumistapoina, arvoina, toimintana, käytäntöinä, rooleina ja suhteina. (Väestöliitto. Seksuaalisuus.)

Vallitseva sosiaalinen sukupuolijärjestelmä vaikuttaa siihen, millaista elämäntapaa pidetään hyvänä, oikeana, moraalisenä ja normaalina. Sukupuolentutkimuksen mukaan seksuaalisuus ja sukupuoli muuttuvat ja rakentuvat ajassa ja

kulttuurissa. Tavat, joilla koemme seksuaalisuuden, puhumme siitä ja toteutamme sitä ovat ympäristömme muokkaamat. Ihminen omaksuu ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteisöissä vallitsevat seksuaalisuuteen liittyvät näkökannat ja mielipiteet (Brusila 2008, s. 9).

2.2 Seksuaaliterveys ja seksuaalioikeudet

Maailman terveysjärjestö WHO määrittelee seksuaaliterveyden seksuaalisuuteen liittyväksi kehollisen, emotionaalisen, henkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tilaksi (Väestöliitto. Etusivu. Seksuaalisuus. Seksuaaliterveys.) Jotta hyvä seksuaaliterveys voidaan saavuttaa ja ylläpitää, kaikkien ihmisten seksuaalioikeuksia tulee kunnioittaa ja suojata (Mielenterveystalo. Etusivu. Aikuiset. Itsehoito ja opaat. Itsehoito. Seksuaalisuuden omahoito). Seksuaalisesti hyvinvoiva ihminen pystyy toteuttamaan omaa seksuaalisuuttaan itselleen optimaalisella tavalla ja kunnioittamaan niin omaa kuin toisten ihmisten seksuaalisuutta ja seksuaalioikeuksia (Väestöliitto. Seksuaalisuus. Seksuaalinen hyvinvointi).

Jokaisen perusoikeuksiin kuuluu oikeus ja vapaus päättää omaan seksuaalisuuteen liittyvistä asioista. Seksuaalioikeudet perustuvat tasavertaisuuteen, vapauteen ja arvokkuuteen. (Sexpo. Kannanotto. Seksuaalioikeuksien julistus.) Kaikilla ihmisillä on oikeus omaan seksuaalisuuteen ja yksityisyyteen. Jokaisella on oikeus seksuaalisuuteen liittyvään tietoon sekä seksuaaliterveyspalveluihin sekä oikeus vaikuttaa. Kaikilla on yhtäläinen oikeus näkyä, suojella itseään ja tulla suojelluksi. Seksuaalioikeudet sisältävät myös velvollisuuden ja vastuun; omia oikeuksia toteuttaessaan jokaisen velvollisuus on kunnioittaa muiden oikeuksia. Valtiolla taas on vastuu siitä, että kaikille turvataan yhtäläiset seksuaalioikeudet lainsäädännöllä sekä siitä, että oikeuksien loukkauksiin puututaan. Ihmisen hyvinvoinnille on keskeistä, että seksuaalioikeudet toteutuvat. (Väestöliitto. Seksuaalisuus. Seksuaalioikeudet.)

2.3 Seksuaalikasvatus

Seksuaalikasvatuksen lähtökohtina ovat tutkittu tieto ja seksuaalioikeudet. Seksuaalikasvatus on osa yleisempää kasvatustyötä ja elämänhallintataitojen lisäämistä. Sen avulla ihminen saa tietoja ja taitoja, joiden kautta hänellä on mahdollisuus pohtia omia asenteitaan seksuaalisuuteen liittyvissä kysymyksissä. Seksuaalikasvatuksesta saamien tietojen pohjalta ihminen voi tehdä tietoisia ja vastuullisia valintoja oman seksuaalisuuden toteuttamisesta. Seksuaalikasvatuksen tavoitteena on hyvä seksuaaliterveys ja seksuaalinen hyvinvointi. Seksuaalikasvatus tukee jokaisen seksuaalista itsemääräämisoikeutta sekä oikeutta kokea oma seksuaalisuus hyvänä ja arvokkaana. (Väestöliitto. Seksuaalisuus. Seksuaalikasvatus.)

Seksuaalikasvatus on jokaisen ihmisen seksuaalioikeus. Seksuaalisuuteen tutustuminen on osa nuoruuden kehitystehtävää ja suuri osa seksuaalikasvatuksesta kohdentuu eri ikäisille nuorille. Kokonaisvaltainen seksuaalikasvatus ja oikea tieto edesauttavat nuoren kykyä pitää itsestään huolta. Se antaa eväitä omaan seksuaalisuuden tutustumiseen omia ja muiden rajoja kunnioittaen sekä auttaa välttämään riskitilanteisiin joutumista. (Väestöliitto. Seksuaalisuus. Seksuaalikasvatus.) Seksuaalikasvatus ohjaa nuorta vastuulliseen, turvalliseen ja nautintoa tuottavaan seksuaalisuuteen. Seksuaalikasvatuksen tulisi tarjota turvallinen ympäristö sukupuolen ja seksuaalisuuden pohtimiseen ollen sallivaa, ennakkoluulotonta sekä seksuaalisuuden kirjon että sukupuolen moninaisuuden huomioivaa. (Oinonen & Susineva 2021, s. 5.)

Seksuaalikasvatusta voi toteuttaa eri tavoilla. Seksuaalivalistuksesta puhutaan, kun seksuaaliasioista viestitään yksisuuntaisesti suurelle joukolle. Kuulijalla tai lukijalla ei ole mahdollisuutta esittää tarkentavia kysymyksiä tiedon kertojalle. Seksuaaliopetus taas on pääsääntöisesti pienehkölle joukolle tapahtuvaa opetusta, jossa kuulijalla, että puhujalla on mahdollisuus tarkentaviin kysymyksiin ja reflektointiin. Seksuaalineuvonnasta on kyse, kun seksuaalineuvontakoulutuksen saanut ammattihenkilö antaa neuvontaa seksuaalisuuteen liittyvissä asioissa. (Oinonen & Susineva 2021, s. 9.)

Seksuaalikasvatus on perinteisesti nähty olevan vanhempien ja kodin vastuulla. Suomessa myös koululla on tärkeä rooli seksuaalikasvattajana. Kuitenkin jokainen lapsen tai nuoren kanssa toimiva aikuinen on seksuaalikasvattaja, halusipa sitä tai ei. Siksi jokaisen lasten ja nuorten kanssa toimivan aikuisen on tärkeää tiedostaa ja kiinnittää huomiota seksuaalisuuteen liittyviin arvoihinsa, asenteisiinsa ja kipukohtiinsa sekä pohtia, miten niitä tulee välittäneeksi lapselle joko tietoisesti tai tiedostamattaan. Mikäli lapsi ei saa kokonaisvaltaista, tutkittuun tietoon pohjautuvaa seksuaalikasvatusta, seksuaalisuuteen liittyvät mallit ja uskomukset opitaan joka tapauksessa jostain. (Väestöliitto. Seksuaalisuus. Seksuaalikasvatus.)

Seksuaalikasvattamista tapahtuu myös seurakunnissa. Kasvattamisen lähtökohdana tulisi olla kasvatettavan subjektiivisuuden tukeminen. Tiedostaminen on kasvun keskiössä; kasvava yksilö oppii tarkastelemaan kriittisesti vallitsevia normeja ja kykenee myös sitoutumaan sosiaaliseen muutokseen. Kasvu mahdollistaa kokemuksen osallisuudesta ja toimijuudesta ja sen myötä opitaan myös dialogiin toisinajattelevien kanssa. Kasvatuksen tavoitteena on yksilön hyvinvointi ja maailman muuttuminen. (Kauppila 2021, s. 11–12.)

3 VAPAAKRISTILLISYYS JA VAPAAKRISTILLINEN SEKSUAALIETIIKKA

3.1 Vapaakristillisuus

Vapaakristilliset liikkeet ovat evankelisluterilaisesta kirkosta erillisiä kristillisiä kirkkokuntia (Kärkkäinen 2005, s. 285–286). Vapaakristillisuus kuvaa valtiovaltasta riippumatonta, itsenäisesti ajattelevaa ja toimivaa seurakuntien liittoa. Vapaakristilliseen kirkkoperheeseen kuuluu useita eri kirkkoja, joita yhdistää vapaakristillinen seurakuntanäkemyks ja seurakuntaelämän järjestys. (Matikainen 2017, s. 76.)

Vapaakristillisyyden juuret ovat 1500-luvulla reformaation myötä syntyneessä radikaalissa protestanttisessa liikkeessä Anabaptismissa sekä 1600-luvun pietismissä. Vapaakristillisyyttä voidaan kuvata seurakunnallisena ja teologisena ilmiönä, jossa Raamattua tulkitaan kirjaimellisesti ja jossa Jumalan Sana on välitön auktoriteetti (Kärkkäinen 2005, 286). Vapaakristilliset liikkeet ovat avoimia ja seurakunnan jäsenyys perustuu uskontunnustukseen. Käytössä on uskovien kaste. Käsite vapaakristillisuus ei liity ensisijaisesti tiettyyn opilliseen tunnustukseen. Liikkeiden opillinen ja eettinen ajattelu on yleisesti melko konservatiivista. Vapaakristilliset liikkeet muistuttavat läheisesti toisiaan, niiden väliset erot ovat pieniä ja pikemmin kulttuuriin kuin oppiin liittyviä (Baptisti. Etusivu. Baptismi ja muut kristilliset kirkot). Vapaakristillisten kirkkojen opilliset linjaukset ovat julkisesti tarkasteltavissa katto-organisaatioiden omilla nettisivuilla.

Työssämme käsitellemme kolmea Suomen suurinta vapaakristillistä liikettä: Heluntaikirkkoa, Vapaakirkkoa ja Baptistikirkkoa. Nämä vapaakristilliset liikkeet ovat opillisesti melko yhteneväisiä eivätkä liikkeiden väliset erot tulleet tutkimuksemme esiin. Vapaakristillisistä kirkoista tekemämme taustaselvityksen lisäksi vastaajien kertomukset puhuvat työssä käsiteltävien liikkeiden opetusten yhteneväisyyden puolesta.

3.2 Vapaakristillisten yhteisöjen seksuaalieettiset linjaukset

Uskonnot ottavat usein kantaa seksuaalisuuteen ja antavat ohjeita sen toteuttamiseen. Uskonto ja seksuaalisuus kohtaavat monissa kysymyksissä koskien ihmissuhteita ja seksuaalisuuden toteuttamista. Yhteisöissä seksuaalisuudelle tavataan määritellä sääntöjä, sillä ilman selkeitä rajoja se on koetaan uhkaksi yhteisölle. (Brusila 2008, 9.) Ihmiset myös etsivät uskonnosta opastusta seksuaalisuutta ja sen toteuttamista koskeviin kysymyksiin (Vikström 2019, 85). Kristinuskon käsitys seksuaalisuudesta perustuu kristilliseen ihmiskäsitykseen. Seksuaalisuus liitetään vahvasti rakkauteen. Seksuaalisuuden, avioliiton ja perheen tarkoitus sekä olemus nähdään pohjaavan Raamatun luomiskertomukseen. (Raitinen 2015, s. 11.) Raamatun tulkinta seksuaalisuuteen liittyvissä kysymyksissä kuitenkin vaihtelee eri kristillisten liikkeiden välillä.

Vapaakristillisillä kirkoilla on omat seksuaalieettiset linjauksensa, joiden nähdään perustuvan Raamattuun. Perehdyimme työssämme esiintyvien kirkkojen seksuaalieettisiin linjauksiin. Helluntaikirkko on julkaissut nettisivuillaan kannanotot seksuaalietikkaan ja avioliittolakiin (Suomen Helluntaikirkko 2021. Kannanottoja). Vapaakirkon nettisivuilta löytyy Avioliitto- ja perheoppi, josta ilmenee yhtenevät seksuaalisuuteen liittyvät linjaukset Helluntaikirkon kanssa (Suomen Vapaakirkko. Avioliitto ja perhe). Baptistikirkon säännöt kertovat avioliiton olevan miehen ja naisen välinen (Suomen Baptistikirkko. Suomen baptistikirkon säännöt).

Näissä saatavilla olevissa julkaisuissa kuvattiin kannanottojen ja kirkon opin perustuvan Raamattuun. Kirkkojen oppien mukaan ihmiset on luotu joko mieheksi tai naiseksi. Helluntaikirkon kannanotto kertoo avioliittokäsityksen perustuvan Raamatun luomiskertomukseen, joka on muuttumaton. Avioliitto käsitetään miehen ja naisen väliseksi. Seksuaalinen kanssakäyminen kuuluu vain avioliittoon. Avioliitto turvaa ja takaa lapsille oikeuden eri sukupuolta oleviin vanhempiin. Homoseksuaaleja rohkaistaan seurakunnassa Raamatun mukaiseen elämäntapaan. Homoseksuaalinen parisuhde ei ole hyväksyttyä vapaakristillisessä seksuaalietiikassa. Avioliiton ulkopuolella harjoitettu sukupuoliyhteys nähdään synniksi, joten avosuhteessa olevia kehoitetaan solmimaan kristillinen avioliitto. Pornografian käytön katsotaan rikkovan luomisteologian perusajatusta. Vapaakristillisillä kirkoilla on pyrkimys olla armollinen, hyväksyvä ja elämän realiteetit huomiioon ottava yhteisö samalla, kun se pitää kiinni oikeaksi katsomastaan opetuksesta.

Suomen Helluntaikirkko, Suomen Vapaakirkon nuoret ry ja Suomen Baptistikirkko allekirjoittavat jakavansa Kutsuvat sitä rakkaudeksi -julkaisun arvot (Sley 2018, s. 83). Kutsuvat sitä rakkaudeksi on suunnattu nuorille ja se käsittelee kristillistä ihmiskäsitystä ja vapaakristillisen seksuaalietiikan mukaista seksuaalisuutta sekä sen toteuttamista suhteissa ja itsekseen. Tämän julkaisun takana seisominen kertoo liikkeiden yhteneväisestä linjasta suhteessa seksuaalieettisiin kysymyksiin. Julkaisu on perinteisen sukupuolinormatiivinen ja myötäilee binääristä sukupuolikäsitystä. Se painottaa seksin kuulumista ja odottamista avioliittoon. Kirjassa korostuu seksuaalisen pidättäytymisen ja puhtauden arvostus. Opas antaa ohjeita myös seurusteluun ja ihmissuhteisiin.

Artikkelikokoelma *Selvyyttä seksiin* (Launonen, 2020) antaa näkökulmia seksuaalietiikkaa ja –kasvatusta koskeviin kysymyksiin vapaakristillisten yhteisöjen arvopohjalta. Sen sisältämien artikkelien luvataan tarkastelevan seksuaalisuuden teemaa eri puolilta ja siinä teeman käsittely saakin vaihtelevampia vivahteita. Teos sisältää asiapitoisen artikkelin seksuaalisuuteen liittyvästä lainsäädännöstä Suomessa ja artikkeleita, joissa on kannanottoja seksuaalieettisiin kysymyksiin koskien seksuaalisuuden raamatulliseksi tulkittua toteuttamista. Useammasta artikkelista on luettavissa yhteisössä vallitseva heteroavioliiton pitäminen tavoiteltavimpana suhdemuotona ja optimaalisimpana seksuaalisuuden toteuttamisen tilana. Teoksessa on myös pitkä artikkeli elämisestä kristittyinä homoseksuaalina, jonka sanoma homoseksuaaleille on heteroksi eheytyminen tai seksuaalinen pidättäytyminen. Nykyajan liberaalia seksuaalikasvatusta kritisoidaan, mutta toisaalta sen hyviäkin puolia esitetään. Teoksessa otetaan esiin asioita myös sekulaarista seksuaalikasvatuksesta, kuten esimerkiksi Väestöliiton Seksuaalisuuden portaat -malli.

4 USKONNOLLISEN YHTEISÖN MERKITYS JA VALTA

4.1 Osana yhteisöä

Yhteisö on käsitteenä moninainen ja sen määrittely riippuu kontekstista. Yhteisö merkitsee eri ihmisille eri asioita. Yhteisön voi käsittää ihmisten välisenä kollektiivisuutena, yksilöllisyyden vastakohtana. Se on yhteen tulemistä, yhteisen asian jakamista ja sen eteen toimimista. Kuulumme jokainen elämämme varrella erilaisiin yhteisöihin. Ne eivät ainoastaan vaikuta meihin, vaan ihmisyytemme määrittyy perustavanlaatuisesti yhteisöissä ja muovautuu suhteissa toisiin. (Mustonen 2017, s. 21–25.)

Ihmisen tärkeiksi kokemilla yhteisöillä on erityinen mahdollisuus vaikuttaa yksilön kasvuun rakentavasti. Yhteisö voi tarjota sosiaalista yhdistymistä, ystävyyttä ja yhdessä oloa, jolloin yhteisön jäsen hyötyy siihen kuulumisesta. (Mustonen 2017, s. 24.) Yhteisöllisyys perustuu yhteisön jäsenien keskinäiseen

vuorovaikutukseen, yhteenkuuluvuuden tunteeseen ja kokemukseen, että yksilö on merkityksellinen. Tällöin ihminen kokee itsensä tervetulleeksi ja tärkeäksi, sekä omaa mahdollisuuden vaikuttaa ja toimia yhteiseksi hyväksi siinä missä muutkin. (Porkka 2021, s. 147–148.) Yhteisöön osallistuminen ja yhdessä eläminen tukee ihmisen tervettä kasvua. Kasvua määrittää suhde ympäristöön sekä lähiyhteisön käsitys siitä, mikä on hyvää elämää. Kun yhteisö tukee jäsentään kasvamaan omaksi yksilölliseksi persoonakseen, on yksilön mahdollista toteuttaa itseään ja elää oman näköistään elämää. (Nivala & Ryyänen 2019, s. 91, 94.)

Yhteisö voi myös toimia yksilön kasvun tasapainoa järkyttäen. Yhteisöissä vallitsevat omat käyttäytymisnormit, joiden noudattaminen nähdään yhteisössä oikeana toimintana (Honkanen 2016, s. 140). Yhteisön vaatimukset ja odotukset voivat olla yksilölle haitallisia, jos yhteisön jäsenyys muodostuu yksilöllisten halujen toteuttamisen esteeksi tai johtaa yhteisöstä ulossulkemiseen. Yhteisön toiminta voi olla rikkovaa silloin kun se alistaa, ohittaa tai kieltää yksilön omat näkemykset ja tahdon. Yksilön rankaisu tai alistaminen yhteisön normien vastaisesti toimimisesta tai yhteisöstä ulos sulkeminen ovat rajojen ylittämistä ja väkivaltaa. (Nivala & Ryyänen 2019, s. 130–132.)

Uskonnollisissa yhteisöissä jäseniin vaikutetaan tunnetasolla. Tämä tarjoaa mahdollisuuden ohittaa yksilön omat rajat ja asettaa uudet, yhteisön hyväksymät rajat esimerkiksi seksuaalisuuden suhteen. (Mustonen 2017, s. 25–26.) Hengellisyydessä ja seksuaalisuudessa voidaan nähdä yhteneväisyyksiä. Sekä hengellisyys että seksuaalisuus voidaan käsittää ihmisen herkimpinä ja haavoittuvimpina alueina, jotka vaativat erityistä hienotunteisuutta ja toisen rajojen kunnioittamista (Villa 2013, s. 13). Monelle nämä aiheet ovat henkilökohtaisia ja ne koetaan helposti vaikeiksi puhua. (Kettunen 2013, s. 226–227.) Sekä seksuaalisuuden että hengellisyyden alueella ihminen kohtaa syvimmän kaipuunsa sekä haavoittuvuutensa ja rajoittuneisuutensa (Vikström 2016, s. 79). Kummankin asian äärellä on mahdollisuus kokea syvää hyväksyntää tai vastaavasti on vaara tulla hylätyksi ja torjutuksi (Kettunen 2013, s. 227).

4.2 Hengellinen väkivalta ja sen ilmenemismuodot

Hengellinen väkivalta viittaa yksilöä vahingoittaviin toimintatapoihin, joita perustellaan hengellisistä lähtökohdista tai hengellisessä yhteisössä olemisen kautta. Hengellinen väkivalta liittyy henkisen väkivallan käsitteen kanssa. (Naisten linja. Etusivu. Hengellinen väkivalta.) Hengellisen väkivallan ilmenemismuotoja ovat pelottelu, eristäminen, kontrollointi, syyllistäminen ja käännittäminen (Vallia 2013, s. 15). Yhteisö, jonka yksilö kokee merkitykselliseksi, on myös vaikutusvaltaisessa asemassa tuottamaan hengellisen väkivallankokemuksen. Yhteisössä koettu turva, yhteisöllisyys, jatkuvuus, voimaantuminen ja identiteetin tuki avavat yksilön haavoittuvaan asemaan, jolloin myös yhteisössä koetut negatiiviset kokemukset ovat yksilötasolla syvempiä. (Linjakumpu 2015, s. 12–13.)

Uskonnollisen yhteisön jäsen sosiaalistetaan yhteisöön hengellisin ja yhteisöllisin keinoin. Sosiaalistamisella rakennetaan perustaa jäsenen kuuliaisuudelle yhteisöä kohtaan. Ihmisen ehdollistaminen yhteisön normeihin ja elämäntapaan voidaan ymmärtää vallankäyttönä. (Linjakumpu 2015, s. 90 & 133). Hengellisen vallankäytön tapa voi lievimmillään olla lempeää tai hyväntahtoiseksi puettua keskustelua, joka kuitenkin pyrkii vaikuttamaan jäsenen ajatuksiin ja toimijuuteen. Rankimmillaan se voi ilmetä toisen todellisuuden, kokemusten, ajattelun ja äänen ohittamisena ja heikentämisenä, jolloin vallankäyttö sisältää uhkailua, nöyryyttämistä, sosiaalista eristämistä ja hyljeksintää. Uskonnollisessa yhteisössä vallankäyttöä ilmenee myös toisen näkemysten ja todellisuuden mitätöintinä, jolloin toisen katsotaan edustavan totuutta ja toisen harhautuneen totuudesta. (Naisten linja. Tietoa väkivallasta. Hengellinen väkivalta.)

Kyse on hengellisestä väkivallasta silloin, kun kokijalla ei ole mahdollisuutta omien näkemysten esittämiseen tai oman mielipiteen ilmaisuun liittyä selviä sosiaalisia ja hengellisiä riskejä. Erityisesti lapsen ja nuoren kyky puolustaa itseään yhteisön auktoriteettiasemassa olevia aikuisia vastaan on heikko. Hengellisen väkivallan kokemuksen tuottaa herkimmin yhteisö, jossa ei ole mahdollisuutta keskustelulle ja käsiteltävien aiheiden kriittiselle tarkastelulle. (Naisten linja. Tietoa väkivallasta. Hengellinen väkivalta.) Uskonnollisessa yhteisössä vaarana on,

että seksuaalisuudesta tulee yksityisen ja intiimin sijaan kollektiivisen arvioinnin kohde, mikä altistaa hengelliselle väkivallalle (Linjakumpu 2015, s. 118).

5 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET

Opinnäytetyömme tavoite on selvittää, millaista seksuaalikasvatusta vapaakristillisissä yhteisöissä toteutetaan, millaisia kokemuksia yhteisön jäsenellä on seksuaalisuuden teeman käsittelystä ja mitä se merkitsee yksilötasolla yhteisöön kuuluneen elämässä. Vastaajien kertomusten kautta voi syntyä ajatuksia siitä, miten seksuaalisuuteen liittyvien aiheiden käsittelyä kristillisissä yhteisöissä voisi kehittää. Haluamme tuoda esiin kertomuksissa mahdollisesti nousevat ongelmat seksuaalisuuden teeman käsittelystä näissä yhteisöissä sekä nostaa esiin sen, mitä hyvää vapaakristillinen yhteisö voi tuoda ihmisen seksuaalisuuden jäsentymiseen.

Pyrimme löytämään vastauksia seuraaviin kysymyksiin; Miten seksuaalisuudesta puhutaan kristillisissä yhteisöissä ja mitä siitä opetetaan? Miten seksuaalieettisiä kysymyksiä käsitellään? Miten vastaajien seksuaalisuus on jäsentynyt yhteisön vaikutuspiirissä eri elämän vaiheissa nuoruudesta aikuisuuteen? Miten yksilö on kokenut seksuaalisuutensa vapaakristillisen yhteisön jäsenenä? Mitä vaikutuksia vastaajat kokevat yhteisöön kuulumisella olleen suhteessa itseensä, toisiin ja Jumalaan? Voiko yhteisöissä keskustella seksuaalisuuteen liittyvistä asioista? Millaisia nämä keskustelut ovat ja millaisia kokemuksia niistä on? Miten yhteisön jäsen kaipaisi tai olisi kaivannut seksuaalisuuden teemaa käsiteltävän yhteisössä?

Työmme pyrkii tuomaan esille vastaajien elämäkokemuksen pohjalta nousseita toiveita ja -tarpeita seksuaalisuuden teeman käsittelyn kehittämiseksi vapaakristillisissä yhteisöissä. Opinnäytetyön tulokset voivat toivottavasti toimia tämän

kehittämistyön tukena tulevaisuudessa. Pyrimme työssämme esittämään tulokset helposti luettavassa ja hyödynnettävässä muodossa.

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimuksessamme keskitymme vastaajien kokemukseen ja heidän äänensä esiin tuomiseen, pyrkimyksenämme tavoittaa vastaajien näkemys tutkimastamme ilmiöstä. Valitsimme tutkimusmenetelmäksi laadullisen tutkimuksen, sillä se sopii ihmisen elämämaailman tutkimiseen (Kvali. Menetelmäopetus. Kvali L1.2). Laadullisessa tutkimuksessa korostuu kohteen esiintymisympäristöön ja taustaan, kohteen tarkoitukseen, ajatteluun ja merkitykseen, ilmaisuun ja kieleen liittyvät näkökulmat. (Jyväskylän yliopiston Koppa. Avoimet. Hum. Menetelmäpolkuja. Menetelmäpolku. Tutkimusstrategiat. Laadullinen tutkimus). Se pyrkii kuvaamaan tutkittavaa aihetta mittaamisen sijaan, tavoitteena ymmärtää aihetta syvällisesti yksilön näkökulmasta. Laadullisen analyysin tueksi esitämme kuitenkin joitain seikkoja myös kvantitatiivisessa muodossa selkeyttääksemme saamiemme vastausten sisältöjä (Tampereen yliopiston tietoarkisto. Menetelmäopetus. L7.3.3. Kvantifiointi).

6.1 Tarinoita kyselyn keinoin

Keräämämme aineisto on kyselyn keinon kerätty ja siinä on narratiivisen aineiston piirteitä. Narratiivinen eli kerronnallinen tai tarinallinen aineisto voi olla lyhyitä tai pitkiä, henkilökohtaisia tai julkisia kertomuksia. Narratiivinen aineisto sisältää kertomuksellisuutta; se on kuvaus jostakin tapahtumasta tai tapahtumasarjasta, siinä on vaihteittain etenevä juoni ja ajallisesti looginen rakenne. Väljemmin määriteltynä narratiiveiksi voidaan ymmärtää kaikki kerrontaan perustuvat aineistot, joiden analysoiminen edellyttää tutkintaa. (Tampereen yliopiston tietoarkisto. Menetelmäopetus. KvaliMOT. Narratiiviset tarkastelutavat.) Vastauksissa löytyy

suorempia vastauksia esitettyyn kysymykseen sekä pidempiä kuvauksia erilaisista tapahtumista ja vastaajien kokemuksista.

Narratiivinen tarkastelutapa soveltuu tutkimuksiin, joissa ollaan kiinnostuneita yksilöiden vapaasti kertomista asioista omasta elämästään. Ihmiset jäsentävät itseään ja ympäröivää maailmaa tarinallisuuden kautta. Tarinoita voidaan käyttää ymmärryksen välineenä tai tarina voidaan käsittää keskeisenä ajattelun ja elämän jäsentämisen keinona. Kertomukset auttavat ihmistä määrittämään tarkoituksiaan, arvojaan sekä käsityksiään. Oleellinen näkökulma tarinallisessa tutkimuksessa on ymmärrys, kontrollin ja ennustamisen sijaan. Valitsimme tarinallisen lähestymistavan, koska haluamme nimenomaan lisätä ymmärrystä yksilön seksuaalisuuden ja uskonnollisen yhteisön suhteesta. Tarinallisella lähestymistavalla on mahdollisuus tavoittaa tutkittavan joukon oma ääni ja yksilölliset kokemukset. (Tampereen yliopiston tietoaarkisto. Menetelmäopetus. KvaliMOT. Narratiiviset tarkastelutavat.)

Tarinoiden kautta voi tarkastella myös miten henkilökohtaiset ja kulttuuriset kertomukset suhteutuvat toisiinsa. Tarinoissa hahmotellaan ja työstetään henkilökohtaisia elämän kokemuksia. Tarinoissa asemoidaan itseä ja muita. Ne nivovat yhteen yhteiskunnallisia ja sosiaalisia vaateita, tavoitteita, toiveita ja asenteita. Tarinallinen tutkimus voi antaa arvokkaita näkökulmia asiakastyöhön sekä asiakkaan että työntekijän kannalta. (Tampereen yliopiston tietoaarkisto. Menetelmäopetus. KvaliMOT. Narratiiviset tarkastelutavat.) Tutkimuksessamme meitä kiinnostaa, mitä tapahtuu uskonnollisen ja sosiaalisen kulttuurin kohdatessa yhteisön jäsenen yksilöllisen elämän.

Narratiivisessa tutkimuksessa aineisto voidaan kerätä eri tavoin. Vastaajalle voidaan antaa täysin vapaat kädet tai vastausta voidaan ohjata ja rajata esimerkiksi kysymyksillä. Kirjoittamiselle voi antaa lähtökohtia tai elementtejä, joita kertomukset toivotaan sisältävän. (Tampereen yliopiston tietoaarkisto. Menetelmäopetus. KvaliMOT. Narratiiviset tarkastelutavat.) Me valitsimme esittää vastaajille tarinaa ohjaavia kysymyksiä kokemusten kerronnan tueksi ja saadaksemme vastauksia tutkimuksen kannalta kiinnostaviin kysymyksiin. Pyrimme takaamaan vastaajalle tilan kertoa sen, minkä hän itse koki oleelliseksi ja tärkeäksi.

6.2 Aineisto ja sen keruu

Esittelimme opinnäytetyömme aiheen Facebookissa ryhmissä Uskovaiset nuoret ja Metro 90–00. Teimme ryhmiin julkaisun, jossa oli saateteksti ja linkki kyselyyn (LIITE1). Uskovaiset nuoret -ryhmässä on 11400 jäsentä, jotka ovat iältään 13–30 -vuotiaita. Metro-ryhmä koostuu 1990 ja 2000 -luvulla erilaisissa kristillisissä yhteisössä nuoruuttaan viettäneistä ihmisistä. Ryhmään kuuluu 4200 jäsentä.

Keräsimme aineiston vuoden 2022 tammi- ja helmikuun aikana. Tutkimusaineisto kerättiin verkossa Google Forms -lomaketyökalun kautta. Kyselyn saateteksti ohjasi vastaajan kertomaan oman kokemuksensa seksuaalisuutensa jäsentymisestä vapaakristillisen yhteisön vaikutuspiirissä. Saatetekstissä oli linkit, joiden kautta vastaaja pystyi perehtymään aiheen kannalta tärkeisiin käsitteisiin. Käsitteen avaamisella pyrimme varmistamaan vastaajien ymmärryksen suhteessa käsitteisiin ja sen, että vastaukset pysyvät opinnäytetyömme rajauksen sisällä.

Kysely (liite 1) sisälsi 14 kysymystä, joihin jokaiseen vastattiin vapaasti kirjoittaen. Asettelimme kysymykset niin, etteivät ne johdattele vastaajaa. Testasimme kysymysten ymmärrettävyyttä ulkopuolisilla ennen kyselyn julkaisua. Kyselyyn vastattiin avoimin vastauksin eikä vastausten pituutta ollut rajattu. Kysymykseen pystyi myös jättää vastaamatta. Tarjosimme vastaajille myös mahdollisuuden kertoa vapaasti omasta kokemuksestaan toivoen saavamme vastauksia sellaisiinkin kysymyksiin, mitä emme osanneet itse esittää. Keräsimme tietoa kyselyllä haastattelun sijaan, koska uskomme kirjoittamisen olevan otollisempi tapa lähestyä henkilökohtaista aihetta. Kirjoittaminen mahdollistaa vastaamisen anonyymisti, omassa rauhassa ja harkiten.

Kyselyyn vastasivat anonyymina satunnaiset vapaaehtoiset. Rajasimme vastaajat 1990-luvulla syntyneisiin vapaakristillisessä yhteisössä kasvaneisiin. Osallistujat olivat kyselyyn vastatessaan 22–32-vuotiaita. Rajaamalla vastaajat 90-luvulla syntyneisiin pyrimme siihen, että keräämämme tieto olisi mahdollisimman ajankohtaista samalla kohdentaen kysymyksemme niille, jotka ovat ehtineet elämässään käsitellä seksuaalisuuttaan ja siihen liittyviä kokemuksiaan sekä mahdollisesti havaitsemaan uskonnollisen yhteisön vaikutuksia omaan

seksuaalisuuteensa. Toinen rajaava tekijä oli vastaajan yhteys vapaakristilliseen yhteisöön. Kyselyn saatetekstissä määrittelimme, mitkä vapaakristilliset yhteisöt otamme tutkimukseemme mukaan. Kirjoituspyyntö esitettiin suomeksi suomenkielisissä Facebook-yhteisöissä, mikä rajasi vastaajat suomen kielen taitoiisiin. Lopullinen aineisto muodostui 40 vastaajan tarinasta.

6.3 Aineiston analyysi

Vastausten käsittelyyn käytimme laadullista sisällönanalyysia, jonka toteutimme aineistolähtöisesti. Aineistolähtöisyys tarkoittaa sitä, että sisältö ohjaa analyysin tekoa ja aineistosta nostetaan esiin sen keskeisimmät asiat riippumatta siitä, mitä ne ovat tai miten ne suhteutuvat aiempiin tutkimuksiin (Spoken. Sisällönanalyysi).

Sisällönanalyysin työtapoja ovat koodaus, tyypittely ja teemoittelu. Koodauksessa tunnistetaan ja nimetään aineistosta löytyneitä sisällöllisiä elementtejä. (Tampereen yliopiston tietoaarkisto. Menetelmäopetus. Kvali. Analyysi ja tulkinta.) Sisällönanalyysissä tekstiaineistoa tarkastellaan eritellen, yhtäläisyyksiä ja eroja etsien. Tutkittavan ilmiön laajemman aineiston tarjoamasta tiedosta pyritään muodostamaan tiivistetty kuvaus, joka kytkee tulokset ilmiön laajempaan kontekstiin ja aihetta koskeviin muihin tutkimustuloksiin (Tuomi & Sarajärvi 2002, s. 105).

Tutustuimme ensin aineistoon kokonaiskuvan luomiseksi. Luimme aineistoa läpi useita kertoja. Rajasimme aineistosta pois tutkimuksemme kannalta epäoleellisen materiaalin, kuten esimerkiksi vastaukset, jotka eivät sisältäneet kokemuksia vapaakristillisistä yhteisöistä. Tämän jälkeen alleviivasimme tekstiä ja ryhmittelimme teksteistä nousevia teemoja. Erittelimme vastauksia, kiinnittäen huomiota asioiden toistuvuuteen sekä poikkeuksiin. Pyrimme luomaan kuvauksia siitä, miten vastauksissa eniten nousseita teemoja sanoitettiin. Tiivistimme vastaajien tarinat heidän kertomaansa kuvaavaksi lyhyeksi sisältöreferaatiksi helpottaaksemme aineiston käsittelyä. Tiivistelmästä ilmeni, onko vastaajan kokemus pääpiirteissään positiivinen vai negatiivinen, mahdollisesti ilmaistu seksuaalinen suuntautuminen, vastaajan taustayhteisö sekä suhde yhteisöön ja uskoon.

Jaottelimme vastauksista erilleen sen, miten seksuaalisuutta käsiteltiin yhteisössä sekä sen, miten vastaajat kokivat seksuaalisuuden teeman käsittelyn. Vastaajien kuvaamaa seksuaalisuuden käsittelyä yhteisössä kuvataan kappaleessa seitsemän ja vastaajien kokemukset seksuaalisuuden käsittelystä tiivistyivät kappaleen kahdeksan alaluvuiksi.

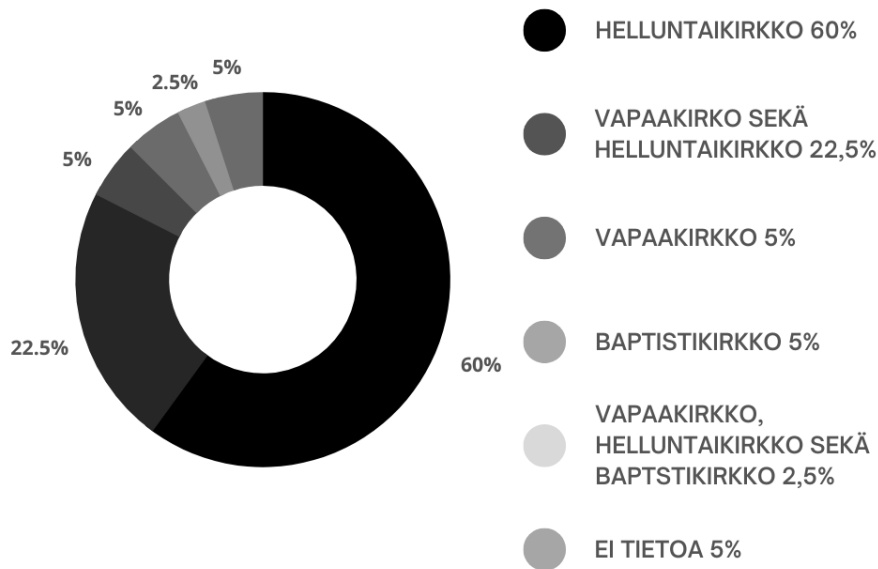
Tarinallisen aineiston analysoiminen edellyttää sen tulkintaa. Tutkija tekee tulkintoja ja päätelmiä aiheesta suhteessa tutkimusongelmaan. Tulkinnat muotoutuvat yksityiskohtaisista huomioista kohti yleisiä. Aineistosta pyritään tekemään tutkimuksellisesti kiinnostavia johtopäätöksiä. Mitä aineisto sisältää ja mistä se kertoo? Millaisia tulkintoja aineistosta voi tehdä? Mikä sisällössä on kiinnostavaa? Mitä eroavaisuuksia ja yhtäläisyyksiä löytyy? Miten yksityiskohdista muodostetaan kokonaiskuvaa? Työstämisen edetessä tutkimuskysymys usein täsmentyy. (Tampereen yliopiston tietoarkisto. Menetelmä opetus. Menetelmäopetus. Kvali. Analyysitavan valinta ja yleiset analyysitavat. Laadullinen sisällönanalyysi.) Lukijan saavuttaa tekemiemme tulkinnallisten rajausten ja valitsemien tarkasteluper-spektiivien läpikäynyt aineisto.

7 SEKSUAALIKASVATUS VAPAAKRISTILLISISSÄ YHTEISÖISSÄ

7.1 Vastaajien taustatiedot

Tässä kappaleessa kuvaamme 40 kyselyyn vastanneen taustatietoja. KUVIO 1 havainnollistaa vastanneiden taustayhteisöt. Opinnäytetyömme kyselyyn saimme vastauksia kolmesta vapaakristillisestä yhteisöstä; helluntaikirkosta, vapaakirkosta ja baptistikirkosta. Vastaajista enemmistö, 24 vastaajaa kertoo taustayhteisökseen helluntaikirkon. Vapaakirkolliseen yhteisöön kuuluneita vastaajia oli kaksi. Vastaajista yhdeksän kertoi olleensa aktiivisia sekä vapaakirkossa että helluntaikirkossa. Kaksi vastaajista kertoi kuuluneensa baptistikirkkoon. Yksi vastaaja kuvaa kokemuksiaan baptisti-, vapaa- sekä helluntaikirkon toiminnassa.

Kaksi vastaajista on jättänyt nimeämättä vapaakristillisen yhteisön, johon he ovat kuuluneet.

KUVIO 1. Vastanneiden taustayhteisöt

Vastaajat kuvasivat kokemuksiaan vapaakristillisen yhteisön vaikutuspiirissä. Vastaajista 36 henkilöä (90 %) kertoi kasvaneensa yhteisössä tai kuuluneensa siihen perhesiteidensä kautta. Loput neljä vastaajista olivat tulleet yhteisön piiriin 13–18 -vuotiaina nuorina. Vastaajista 14 (35 %) sanoittivat myöhemmin erkaantuneensa yhteisöstä. Viisi vastaajista mainitsi olevansa aktiivisia jäseniä edelleen. 21 (52,5 %) vastauksesta ei ilmene selkeästi nykyistä yhteyttä vapaakristilliseen seurakuntaan. Osa vastaajista koki Raamatun tai uskon Jumalaan edelleen tärkeänä, vaikka suhdetta seurakuntaan ei enää olekaan.

Kyselyyn vastatessaan vastaajat olivat 22–32 -vuotiaita. He kuvasivat kasvuaan esiteinistä aikuisuuteen. Kuvatut tapahtumat ja kokemukset sijoittuivat pääasiallisesti vastaajien nuoruuteen.

7.2 Seksuaalikasvatuksen sisältö

Vastaajien kuvaus seksuaalikasvatuksen sisällöstä vastasi vapaakristillisten yhteisöjen linjauksia. Vapaakristillisten yhteisöjen seksuaalietiikan ja seksuaaliopetuksen kuvattiin perustuvan Raamattuun ja sen opetukseen. Vapaakristillinen tulkinta Raamatun mukaisesta seksuaalisuudesta tiivistyi vastauksissa seksin kuulumiseen avioliittoon miehen ja naisen välille, seksuaalisen puhtauden korostamiseen, seksuaalisuuden toteuttamisen synnillisyyteen avioliiton ulkopuolella sekä seksuaalisen suuntautumisen ja sukupuolen moninaisuuden kieltämiseen.

Keskeisin seksuaalisuuteen liittyvä opetus yhteisössä oli seksin kuuluminen heteroavioliittoon. Se löytyi jokaisesta vastauksesta. Toinen vastauksissa toistuva asia oli homoseksuaalisuuden kieltäminen yhteisössä. Homoseksuaalisuus esitettiin syntinä heteroseksuaalisuuden ollessa ainoa hyväksytty seksuaalisuuden ilmentymä. Tämä opetus tosin on jo luettavissa seksuaaliopetuksen pääteesistä; seksin kuulumisesta avioliittoon miehen ja naisen välillä.

Vastauksissa kuvailtiin monin eri tavoin sitä, kuinka yhteisössä seksuaalisuuden olemassaoloa ei tunnustettu tai sallittu avioliiton ulkopuolella. Kun puhe seksuaalisuudesta kaventui seksin kuulumiseen avioliittoon ja esiaviollisen seksin välttämiseen, seksuaalisuus pariseksiä laajempaan elämän laatutekijänä sivuutettiin.

Seksuaalikasvatuksessa otettiin kantaa myös siihen, miten seksuaalisuutta tulisi toteuttaa avioliiton ulkopuolella. Nuorille annetussa seksuaalikasvatuksessa heitä ohjattiin seurusteluasioissa, kuten esimerkiksi siinä mikä on sopivaa läheisyyttä seurustelusuhteessa. Myös seksuaalisuuden itselliseen toteuttamiseen annettiin ohjeita, esimerkiksi ottamalla kantaa siihen onko itsetyydytys tai pornon katsominen syntiä.

Vapaakristillisen seksuaaliopetuksen läpi leikkasi opetus seksuaalisen puhtauden merkityksestä. Puhtauden ihannetta sanoitettiin vastauksissa Jumalan antaman lahjan suojeluna ja säästämisenä. Vastaajat kuvasivat myös yhteisössä vallinneita sukupuolittuneita opetuksia siitä, millaista on olla mies tai nainen ja miten eri sukupuolten edustajien tulee toimia seksuaalisuuteen liittyvissä asioissa.

7.3 Seksuaalikasvatuksen käytännön toteutuminen

Vastaajat kertovat seksuaalisuuden teeman olleen yhteisössä tabu. Seksuaalisuudesta ei yhteisössä puhuttu, puhetta oli niukasti tai tietyistä aiheista vaiettiin. Siitä huolimatta, että vastauksissa kuvataan seksuaalisuuden teeman välttelyä, vastaajilla oli kuitenkin kokemuksia seksuaalisuuden käsittelystä yhteisön sisällä. Jokainen vastaajista sanoitti vastauksessaan yhteisön normeja ja seksuaalieettisiä linjauksia. Vastaajat kuvasivat seksuaaliopetuksen asiasisältöä monipuolisesti ja pystyivät kertomaan esimerkkejä siitä, miten seksuaalikasvatusta toteutettiin.

Seksuaalisuuteen liittyviä aiheita käsiteltiin yhteisön sisällä seurakunnan leireillä, nuortenilloissa, tapahtumissa ja tilaisuuksissa. Nuortenilloissa seksuaalisuuden teemaa käsiteltiin esimerkiksi saarnoissa tai opetuksissa, joissa puhujana toimi nuorisopastori tai muu seurakunnan vastuuhenkilö. Seksuaalisuudesta saattoi puhua myös ennalta valittu seurakuntaan kuuluva aviopari. Nuortenleireillä seksuaalisuuden teemaa käsiteltiin seurusteluun liittyvillä luennoilla. Vastaajat kertoivat leireillä olleen myös ryhmäkeskusteluja, joissa pojilla ja tytöillä oli omat ryhmänsä. Niissä vetäjänä toimi ryhmäläisten kanssa samaa sukupuolta oleva leirin isonen tai seurakunnan nuorisotyöntekijä. Ryhmätilanteissa saattoi tarjoutua mahdollisuus aiheen käsittelyyn vapaammin ja keskusteleavammin. Käytössä mainittiin olleen kysymysbokseja, joihin nuori sai anonyymina kirjoittaa häntä askarruttavan kysymyksen, johon ryhmäkeskustelun vetäjä antoi vastauksen.

Vastaajat kuvasivat nuorisopastorin tai muun puhujan puhuneen seksuaalisuudesta joukolle nuoria erilaisissa tilaisuuksissa. Kaksisuuntaisen keskustelun mahdollisuutta ei mainittu näiden kuvauksien yhteydessä. Pääsääntöisesti vastaajien kuvauksista on pääteltävissä seurakunnassa annetun seksuaalikasvatuksen olleen luonteeltaan seksuaalivalistusta.

8 SEKSUAALISUUDEN TEEMAN KÄSITTELY VASTAAJIEN KOKEMANA

Vastaajat kertoivat kokemuksistaan seksuaalisuuden käsittelystä vapaakristillisissä yhteisöissä. Tässä kappaleessa avaamme kyselyssä nousseita kokemuksia, jotka olemme ryhmitelleet teemoittain niitä kuvaavien otsikoiden alle. Tekstissä esiintyvät lainaukset ovat suoria lainauksia vastaajien kirjoittamista kokemuksista. Vastaukset ovat koodattu vastaajan numerolla sekä taustayhteisön tunnuksella. V= Vapaakirkko, H= Helluntaikirkko, B= Baptisti, HV= Helluntai- ja Vapaakirkko, BHV= Baptisti-, Helluntai- ja Vapaakirkko ja E= Ei tietoa vastaajan taustayhteisöstä.

8.1 Seksuaalikasvatuksen sävyt

Puolessa vastauksista mainittiin seksuaalisuuden teeman olleen yhteisössä tabu. Vastaajien kokemuksen mukaan seksuaalisuudesta ei yhteisössä puhuttu, puhetta oli niukasti tai tietyistä aiheista vaiettiin. Siitä huolimatta, että vastauksissa kuvattiin seksuaalisuuden teeman välttelyä, vastaajilla oli kuitenkin kokemuksia seksuaalisuuden käsittelystä yhteisön sisällä. Onko puhetta siis ollut niukasti, mutta se vähä on jäänyt sitäkin paremmin vastaajien mieleen? Valitettavasti seksuaalisuuden teemasta vaikeneminen jättää nuoren yksin samalla viestittäen siinä olevan jotain paha, vaarallista ja likaista (Latvala 2020, s. 184). Tuloksemme myötäilevät Pia Rendicin tekemän kyselyn tuloksia, jossa hän keräsi kristittyjen kokemuksia seksistä ja seksuaalisuudesta. Siinä nousi esiin sama ristiriitainen aiheuttava puhumattomuus seksuaalisuuden teeman ympärillä (Rendic 2020, s. 42). Vastaajista 3 mainitsivat kokevansa aiheen yksityisenä, eivätkä kaipaa aiheen yhdessä käsittelyä.

Ei ole juurikaan asioista puhuttu. Sanottu, että seksiä vasta avioliitossa, homous on syntiä ja himokin syntiä. Aihe ollut tabu ja häpeällinen asia. 5H

Vastaajien kertomusten mukaan seksuaaliopetuksen ja –kasvatuksen perusvire vaikuttaa rakentuneen pitkälti naisen ja miehen välisen avioliiton ylistykseen ja

uhkakuviin siitä, mikä jää avioliiton ulkopuolelle. Opetusta kuvattiin pelottelevaksi ja häpeää aiheuttavaksi. Kaksi vastaajaa koki yhteisön opetuksen olevan sääntöjen sijaan lempeää ohjausta. Yksi vastaajista kuvaa eheytymistään lapsuudessa tapahtuneesta hyväksikäytöstä yhteisön selkeiden normien ja uskon tuoman turvan suojissa.

Asioista ei puhuttu suoraan ikinä vaan ennemmin kauhisteltiin ja puhuttiin seksuaalisen kanssakäymisen mahdollisista huonoista seuramuksista. 9HV

Yleisesti kokemuksia seksuaalisuuden teeman käsittelystä kuvataan ristiriitaisiksi. Toisaalta annetaan ymmärtää seksuaalisuuden olevan luojan luoma lahja ihmisille; jotain upeaa ja arvokasta, mutta muualla kuin heteroavioliitossa seksuaalisuus on kielletty ja vaiettu tuhovoima.

Ristiriitaisesti. Lähtökohtaisesti kaikissa aikaisemmin mainitsemisani seurakunnissa opetuksessa korostui ajatus siitä, että "seksuaalisuus on upea Jumalan luoma asia", vaikka samanaikaisesti se viitekehys, jossa seksuaalisuutta oli "Jumalan mielen mukaista toteuttaa" oli hyvin kapea. Seksuaalisuuden pohtiminen ja sen toteutus olivat hyväksytyjä vain kontekstissa, jos oltiin yhtä mieltä siitä, että seksi kuuluu avioliittoon ja avioliitto on miehen ja naisen välinen. Näiden kahden pääteesin ulkopuolella toteutettu seksuaalisuus oli aina syntiä ja Jumalan tahdon vastaista. 12BHV

8.2 Seksuaalisuuden raamit

Sopivana pidetyn seksuaalisuuden raamit olivat yhteisössä kapeat. Koska seksuaalisuus ja sen sallittu toteuttaminen esitettiin kuuluvaksi ainoastaan avioliittoon, käsitys seksuaalisuudesta koettiin kaventuvan usein seksiksi. Seksuaalisuus esitettiin yhteisössä sallittuna ja upeana asiana, silloin kun se toteutui miehen ja naisen välillä avioliitossa. Avioliitto suotavimpana elämänmuotona ja ainoana sallittuna seksuaalisuuden toteuttamisen sijana oli vastaajille selvä. Nämä yhteisössä seksuaalisuudelle asetetut ahtaat raamit sekä yksipuolinen parisuhdemalli koettiin pääsääntöisesti haitallisiksi.

Yhteisöissä vallitseva avioliiton arvostus ja toiseen ihmiseen sitoutuminen koettiin kuitenkin myös positiivisena asiana. Vastaajat sanoittivat omiksi arvoikseen sitoutumista kumppaniin. Ne vastaajista, joiden suhteet noudattivat vapaakristillisiä seksuaalieettisiä periaatteita, iloitsivat omista avioliitoistaan. Hyvänä nähtiin va-
kaus ja turva, mitä vapaakristillisen seksuaalietiikan koettiin tuovan suhteisiin.

Näiden SRK:n oppien myötä olen onnellisesti naimisissa ja harrastanut seksiä vain yhden ihmisen kanssa, josta olen todella iloinen. Meidän seksielämä on hyvää ja parisuhde vakaa ja turvallinen. Nämä opitut raamit ovat olleet meidän mielestä vain hyvä asia! 30HV

Homoseksuaalisuus esitettiin yhteisössä syntinä heteroseksuaalisuuden ollessa ainoa hyväksytty seksuaalisuuden ilmentymä. Vastausten perusteella heteroseksuaalisuus oli yhteisössä oletusarvo, jonka varjossa muut seksuaalisuuden ilmentymät nähtiin huonompina ja epätoivotumpina. On tavanomaista, että patriarkalisessa ja yhteisöllisessä kulttuurissa vallitsee tämän kaltainen heteronormatiivinen ajattelu (Aapakallio 2017, s. 251).

Ajatukset seksuaalisuudesta olivat yhteisön sisällä tavallaan ilmiselviä. Kaikki tiesivät, että ihminen on luotu (heteroksi) mieheksi ja naiseksi, ja kaikki muu on vääristynyttä ja syntiä (mutta onneksi Jumala voi pelastaa myös homot ja transsukupuoliset...) Tätä käsitystä ei haluttu kyseenalaistaa, joten puhetta esim. seksuaali- ja sukupuoli-identiteeteistä ei ollut muussa kuin synnin ja houkutuksen kontekstissa. Seksuaalisuudesta puhuminen keskittyi paljolti vain seksiin. Tuntui että seksuaalisuus on joku mystinen asia joka pidetään vakana alla kunnes pappi sanoo aamen ja sitten seksuaalisuus ja seksi on yhtäkkiä ihana asia jota voi tutkia yhdessä. Sukupuoli-identiteetistä tai seksuaalisesta suuntautumisesta yms. ei tarvinnut erityisemmin puhua koska kaikille oli selvää, että cis-heterous oli ainut Jumalan hyväksymä seksuaalisuuden ilmentymä. 6H

Kahdeksan vastaajista (20 %) mainitsi kuuluvansa seksuaalivähemmistöön ja heistä viisi määritteli seksuaalisen suuntautumisensa biseksuaaliksi. Vastaajille tuntui olevan selvää, että kaikki heteroseksuaalisuudesta poikkeava sisältyy samaan oppiin homoseksuaalisuuden kieltämisen alle. Seksuaalisen suuntautumisen monianisuuden tunnustaminen yhteisössä ei tullut ilmi vastanneiden tarinoissa. On tavallista, että uskonnolliset yhteisöt ottavat kantaa homoseksuaalisuuteen, mutta eivät biseksuaalisuuteen, vaikkei kumpaakaan hyväksyittäisi yhteisössä (Linjakumpu 2015, s. 118).

Seksuaalisuus on merkittävä tekijä yksilön sosiaalisen identiteetin rakentumisessa. Se määrittää yksilön suhdetta toisiin ja hänen käsitystään yhteisön jäsenenä. Vapaakristillisissä yhteisöissä seksuaalisuus ja seksuaalinen toiminta erotetaan yhteisössä toisistaan. Homoseksuaali voidaan hyväksyä yhteisöön, mutta yhteisön jäseneltä odotetaan seksuaalisuudesta luopumista toiminnan ja identiteetin tasolla. (Linjakumpu 2015, s. 121–122.) Vastauksissa ilmenee, että homoseksuaalisuus ymmärrettiin synniksi, jota vastaan yhteisön jäsenen tulisi taistella ja himoksi, josta tulisi pidättäytyä.

Seksuaalivähemmistöön kuuluvat kuvasivat kokeneensa syrjintää seurakunnassa. Oman seksuaalisen suuntautumisen julkituoneet ja homoseksuaalisessa suhteessa elävät eivät olleet tervetulleita seurakunnan palvelutehtäviin, kuten esimerkiksi toimimaan yhteislaulujen säestäjänä yhteisissä jumalanpalveluksissa. Seksuaalivähemmistöön kuuluvat kokivat painetta seksuaalisuutensa "eheytymiseen". Muutosta heteroksi tuettiin sielunhoidollisin keinoin, esirukouksin ja ajamalla pahoja henkiä ulos. Tuki muutokselle osoitettiin myös ohjaamalla eri tilaisuuksiin tai leireille, joissa käsiteltäisiin homoseksuaalisista taipumuksista eheytymistä, parantumista ja vapautumista. Häpeätutkija Kettunen toteaa yhteisön jäsenen toiveen eheytymisestä ja yrityksen tekeytyä heteroksi olevan yritystä lunastaa olemassaolon oikeus, jonka yhteisö on jäseneltään kieltänyt (Kettunen 2011, s. 287). Seksuaalivähemmistöön kuuluvat vastaajat kuvasivat kokevansa itsensä seurakunnassa syntiseksi, muita huonommaksi ja heillä oli kokemuksia helvetin pelosta.

Käsitykseni tuolloin oli, että voimme itse valita mihin suuntaan haluamme seksuaalisuuttamme kehittää, eli on mahdollista elää heteroavioliitossa onnellisena, vaikka olisikin joskus kokenut olevansa homo. Koin vuosia ahdistusta ja vihaa itseäni kohtaan. Halusin todella epätoivoisesti "muuttua heteroksi". Olen käynyt sielunhoitajalla ja leirillä, jossa kummassakin rukoiltiin usein, että voisin tuntea olevani ehjä ja "homoseksuaaliset tuntemukset" poistuisivat. Kesti kauan, että pystyin hyväksymään, etten voi muuttua heteroksi, vaikka kuinka haluaisin. 1H

Vastaajat kertovat omaksuneensa yhteisön piirissä vääristyneitä käsityksiä sukupuolisuudesta ja seksuaalisuudesta. Vastaajat kokivat vahingollisiksi yhteisön uskomusten ja ilmapiirin vaikutuksessa omaksutut homofobiset ajatusmallit.

8.3 Suhde omaan seksuaalisuuteen ja sen toteuttaminen

Vastaajat kokivat seksuaalisuuden teeman käsittelyn vaikuttaneen heikentävästi oman seksuaalisuuden tuntemiseen, toteuttamiseen ja sen hyväksymiseen. Vastaajat kuvasivat kokeneensa itsensä likaisiksi, epänormaaliksi ja kelpaamattomaksi. Seksuaalisuuden saralla koettiin epävarmuutta ja epäluottamusta suhteessa itseensä. Suhde omaan seksuaalisuuteen koettiin hankalaksi ja epäselväksi. Sitä kuvattiin irrallisena olona itsestä ja omasta seksuaalisuudesta.

Itsessä ja muissa yhteisön normien vastaista seksuaalisuutta oli vaikea käsitellä ja hyväksyä. Aihe tuntui pitkään epämiellyttävältä ja sitä halusi vältellä, koska se tuntui niin ristiriitaiselta. 36H

Yhteisön opetuksen koettiin johtavan omien halujen tukahduttamiseen ja kieltämiseen. Seksuaaliopetuksen seurauksena omia haluja ja omaa itseä väheksyttiin, tai jopa inhottiin. Vastauksista ilmenevä yhteisöissä vallinnut negatiivinen suhtautuminen seksuaaliseen haluun ei sinänsä ole yllättävää, sillä se on nähtävissä laajemminkin kristillisessä perinteessä (Kettunen 2011, s. 265). Kaksi vastaajista koki seksuaaliopetuksen aiheuttaneen heissä itsevihaa ja itsetuhoisuutta. Vastaajista kolme koki yhteisössä tapahtuneen olevan syy heidän seksuaalisiin traumoihinsa. Terve uskonnollisuus tukee ihmisen hyvinvointia, kun taas epäterve uskonnollisuus toimii päinvastaisesti aiheuttaen mielenterveydellisiä ongelmia (Evl.fi. Sanasto. Hengellinen väkivalta).

Oma seksuaalisuuden herääminen oli hyvin kivulias ja pelottava asia jatkuvan helvetin pelon takia ja kuten voi olettaa, jatkuvassa pelossa eläminen on traumaattinen kokemus. Omanlaisensa itseinho on ollut läsnä pitkään ja alitajuisesti omaa suuntautumista syntinä; pahana ja vääränä pitäminen luo pahaa verta seurustelusuhteisiin, joissa olen ja olen ollut. 23E

Koen yhteisön tavan käsitellä seksuaalisuutta luoneen omaan olemisseni paljon lukkoja, epävarmuutta ja heikkoa itsetuntemusta. Suhteessa muihin olen seksuaalisuuteni kanssa jumissa. Koen läsnäolon, luottamuksen ja nautintoon heittäytymisen seksin aikana vaikeaksi. 33HV

Yhteisössä ohitettiin omaan seksuaalisuuteen tutustumisen tärkeys. Vastaajista 18 kertoi yhteisössä opetettavan itsetyydytyksen olevan synty. Kuusi vastaajaa

kuitenkin mainitsee käydyn yhteisön sisällä jonkinlaista keskustelua siitä, onko itsetyydytys kristitylle sopivaa. Vastaajien mukaan masturbointi käsitetään yhteisöissä maallisena, lihallisena ja Jumalan mielen vastaisena. Syntiä siitä tekevät muun muassa himoitsevat ajatukset, itsekäs nautinnon tavoittelu ja itsetyydytykseen liittyvä mahdollinen pornon katsominen, jonka esitettiin olevan yksiselitteisesti väärin. Vastauksissa mainittiin itsetyydytykseen liittyvän puheen kohdistuvan enemmän poikiin, oletuksena etteivät tytöt masturboi. Vastaajat kertovat syyllisyyden ja häpeän tunteista liittyen itsetyydytykseen. Kolme vastaajista mainitsee seksuaaliopetuksen juurtuneen niin syvään, että heillä on edelleen syyllisyyden tunteita liittyen masturbointiin.

Nuorena koin myös masturboinnin likaiseksi ja huonoksi asiaksi, joten normaali itsensä tutkiminen on jäänyt vähälle. Vielä aikuisenakin masturbointi oli pitkään minulle vaikea asia. Ajatus siitä, että naisen vartalo on ns. joku lahja miehelle on juurtunut syvään, enkä siksi osannut nauttia itsestäni yksin. 6H

Käsitin itsetyydytyksen synnillisenä tai vähintäänkin harmaalla alueella liikkumisena, enkä sitä siksi koskaan tehnyt. Koin myös syyllisyyttä haureellisista ajatuksistani ja yöllisistä seksuaalisista kokemuksista. 7B

Masturbointi on osa ihmisen normaalia seksuaalista kehitystä ja turvallinen tapa tutustua omaan seksuaalisuuteen. Sen kieltäminen ja rikkovaksi leimaaminen aiheuttaa syyllisyyttä ja häpeää, mikä voi merkittävästi varjostaa yksilön seksuaalisuutta läpi elämän. (Rendic 2020, s. 44–45). Vastaajat kertovat vältelleensä masturbointia opetuksen tähden. Itsetyydytyksen kieltämisen vuoksi omaan seksuaalisuuteen ja haluun tutustuminen jää luonnollisesti vähälle, mikä tuli ilmi vastaajien kertomuksissa.

Nykyaikaiseen seksuaalikasvatukseen kuuluu seksuaalitietojen ja taitojen oppiminen. Vastaajat kokevat yhteisöön kuulumisen rajoittaneen näiden tietojen ja taitojen karttumista. Esimerkkeinä vastaajat mainitsevat puutteelliset tiedot ehkäisymenetelmistä ja ihmisen biologiasta, kuten esimerkiksi siitä miten raskaaksi ylipäättään tullaan. Yhteisön ulkopuolisia lähteitä seksuaalisuutta koskevissa asioissa ei ollut riittävästi tai niitä välteltiin. Muutama vastaaja mainitsee ottaneensa seksuaalisuutta koskevista asioista selvää itsenäisesti vasta aikuisena.

Seksuaaliopetuksen puutteen vuoksi vastaajilla oli ymmärtämättömyyttä myös omista rajoista sekä suostumuksen käsitteestä, mikä on vaikuttanut negatiivisesti heidän seksuaalisiin kokemuksiinsa suhteissa.

Minulla on jäänyt käteen monia huonoja ja ahdistavia seksikokemuksia, koska en ole koskaan oppinut esim puhumaan seksistä kumppanini kanssa, tai yksinkertaisesti suostumuksen käsitettä. Oman seksuaalisuuden kanssa sinuiksi tuleminen on ollut todella haastavaa. 6H

Uskon omien mielenterveyteen liittyvien ongelmien juontavan juurensa kokemiini uskonnollisiin traumoihin. Seksuaalisuuden teemat kytkeytyvät näiden kanssa merkittävästi yhteen. Koen, etten saanut minkäänlaisia terveitä työkaluja seksuaalisuuden kanssa navigointiin. Samalla kun koin kaikenlaisen halun likaiseksi ja vääräksi, en myöskään oppinut asettamaan henkilökohtaisia rajoja. Minulle ei koskaan opetettu, että voin kertoa mistä pidän ja mistä en, ja että kaikkeen ei tarvitse suostua. 12BHV

Kaksi vastaajaa sanoittaa omista seksuaalisuuteen liittyvistä kivuista parantamista yhteisössä ja jumalasuhteessaan.

Parhaimmillaan rakentanut tervettä ja arvostavaa suhtautumista itseeni ja toisiin, sekä seksiin ja seksuaalisuuteen. Jumalasuhteessa olen saanut parantua monista kivuista ja tulla sellaiseksi kun olen, tässä aiheen käsittely seurakunnassa on ollut tärkeää. Olen törmännyt myös yksittäisesti seksuaalisuuden teeman huonoon käsittelyyn: tällöin aiheen yllä on häpeä ja kontrolli jolloin riski että vääristää jumala tai minäkuva. 10H

8.4 Seksuaalisuus suhteissa

Yhteisössä annettiin opetusta seurusteluun ja siihen koskeviin kysymyksiin. Seurustelu nähtiin asiana, jonka tarkoitus on johtaa joko avioliittoon tai eroon. Nuorille suunnattu seksuaaliopetus perustui ajatukselle, että seksi kuuluu avioliittoon, ei elämään ennen sitä eikä nuorten välisiin seurustelusuhteisiin. Seurusteluopetukseen liittyi usein seurustelun säännöistä ja fyysisistä rajoista puhuminen. Seurustelevia pareja kehoitettiin välttämään fyysisistä läheisyyttä. Halailua ja suutelua tuli harrastaa maltillisesti tai jättää suutelukin avioliittoon. Jos seurusteleva pari vietti aikaa fyysisesti lähekkäin ohjeena oli pitää kosketus uimapukurajojen ulkopuolella. Nuoria ohjeistettiin pysymään etäällä tilanteista, mitkä voisivat johtaa

seksuaaliseen kanssakäymiseen. Näitä tilanteita oli esimerkiksi yhdessä vietetty aika ilta- tai yöaikaan sekä yhdessä nukkuminen. Osa opetuksesta saattoi olla tiukemmin fyysisiä rajoja määrittelevää ja osa vastaajista kuvasi ohjeiden vaihtelevan seurakunnittain.

Seksi avioliiton ulkopuolella esitettiin ihmistä rikkovana asiana, silloinkin kun se tapahtui parisuhteessa. Useammassa vastauksessa mainittiin avoliitto syntinä. Vastaajista yksi kuvaa avoliittoa pidettäneen lähtökohtaisesti ongelmallisena ja jollakin tapaa särkyneenä parisuhteen muotona. Irtosuhteet tai muu parisuhteesta irrallinen seksuaalinen käyttäytyminen sai vastauksissa niukasti mainintoja. Niiden todettiin olevan tabu. Viisi vastaajista mainitsee positiivisena asiana sen, etteivät ole yhteisöön kuulumisen vuoksi harrastaneet irtosuhteita.

Oman kokemukseni mukaan puheessa korostui näennäinen hyväntahtoisuus, jossa aina aluksi muistettiin mainita seksuaalisuuden olevan Jumalan luoma huikea asia, joka on rikastuttamassa (aviossa elävien, hetero)pariskuntien elämää. Kaikki muunlainen seksuaalisuuden toteutus (esiaviollinen seksi, ei-heteroseksu, irtosuhteet, porno, itsetyydytys) kuvattiin synkällä tavoin "maalliseksi ja lihan himoihin perustuvaksi" ja siten Jumalan mielen vastaiseksi, eli pahaksi. Seksuaalisuuden ja seksin käsittelyyn liittyikin aina voimakas hengellisyyden korostaminen: seksin harrastamisesta kerrottiin syntävän kumppaniin hengellinen sielun side. Seksuaalisuus (erityisesti naisten) kuvattiin asiaksi joka kuuluu, jota annetaan, joka rikkoo ja jossa sinuun jää palasia seksikumppanistasi. Jokainen seksuaalisuuden teko, joka tapahtuu ennen avoliittoa, tekee sinusta likaisemman, käytetyimmän tai ns. huonomman "häälahjan" kumppanillesi. 12BHV

Parisuhteesta irrallinen seksuaalisen kanssakäyminen, kuten irtosuhteet, olivat oman kokemukseni mukaan tabu. 33H

Vastauksissa ilmeni, että avioliiton ulkopuolista seksiä harrastaneet tunsivat teoistaan häpeää, syyllisyyttä ja ahdistusta. Muu kuin avioseksi käsitettiin likaisena ja siihen liittyvät omat halut häpeällisinä. Oma keho koettiin saastaisena tai turmeltuneena. Varovaisista kokeiluista tai intohimoisesta halailusta koettiin syyllisyyttä, häpeää ja ahdistusta. Häpeän ja pelon takia seksuaalisista kokemuksista tai omasta ahdistuksesta ei uskallettu puhua. Itsen ja yhteisön mielipiteen välisen ristiriidan vuoksi yhteisöön saatettiin ottaa etäisyyttä, yhteisön mielipiteen ja tuomion pelossa. Yhteisössä seksuaalikäyttäytymisen nähtiin kertovan jotain yksilön

hengellisestä tilasta. Asiasta saattoi saada nuhtelua seurakunnassa ja seksuaalikäyttäytymisen vuoksi jäsenen osallistumista palvelutehtäviin voitiin rajoittaa.

Koska ajattelin seksuaalisuuden olevan jotain, joka kuuluu avioliittoon, en kokenut seksuaalisuuttani ajankohtaiseksi, sillä en ollut koskaan seurustelusuhteessa. Tästä syystä olin varsin tietämätön esimerkiksi siitä, miten eri ehkäisymenetelmät toimivat ja kaikesta selaisesta, mikä olisi tullut eteen, jos olisin viettänyt vapaampaa sukupuolielämää teini-iässä. Näissä asioissa on ollut opiskeltavaa myöhemmin. Käsitin itsetyydytyksen synnillisenä tai vähintäänkin harmaalla alueella liikkumisena, enkä sitä siksi koskaan tehnyt. En kokenut seksuaalisuutta sellaisena asiana, josta on luonnollista puhua. En tosin tiedä, johtuiko tämä puhumattomuus seurakunnasta vai kottitauastani, sillä sielläkään emme paljoa seksuaalisuudesta puhuneet. 7B

Muiden opetusten ohella myös seksuaalisuuden käsittely vaikutti negatiivisesti itsetuntooni, varsinkin suhteessa kehooni. Näin vartaloni petturina itselleni ja muille, jonain vieraana, toissijaisena sielun kuorena, joka joko johtaa miehiä syntiin tai saa miehet haluamaan tehdä minulle väkivaltaa. Tämä vaikutti olennaisesti kanssakäymiseen poikien ja miesten kanssa, ja vaikuttaa osittain edelleen. Koin myös jo seurustelun niin vakavana sitoumuksena, etten uskaltanut antaa itseni tuntea ketään kohtaan tunteita, joiden johdosta olisi tarvinnut miettiä sitä. 18HV

Oman seksuaalisuuden toteuttamiseen ei muussa kuin aviosuhteessa esitetty sallittuja tai hyväksi nähtyjä vaihtoehtoja yhteisön sisällä. Yhteisöstä saatu painolasti on vaikuttanut kielteisesti seksiin toisen kanssa, parisuhteeseen sekä oman seksuaalisuuden toteuttamiseen suhteissa. Vastaajat kertoivat yhteisön opetuksen vääristäneen heidän kuvaansa ja ymmärrystään seksistä. Vastaajat kuvailivat haasteita parisuhteissaan edelleen seksuaalisuuden saralla. Seksiä toisen kanssa varjostaa epävarmuuden ja häpeän tunteet. Omaa halua hävettiin, mikä vaikutti kykyyn nauttia seksistä. Kaksi vastaajaa sanoitti yhteisön opetuksen pilanneen seksin heiltä. Vastauksissa mainittiin nuoruudessa vapaakristillisen yhteisön suojelleen pidättäytymiseen painottuneen opetuksen vuoksi turhilta paineilta seksin harrastamiseen ja luoneen turvallisen ympäristön ihastumisille.

Hyvällä tavalla suojeli turhilta paineilta, ei tarvinnut osallistua muiden nuorten vertailuun tai bilemeininkiin jossa omassa kaveripiirissäni oli paljon seksiä ja vapaita suhteita ja myös siten pettymyksiä ja hylkäämistä. Koen, että yhteisö varjeli minua vapaaehtoisuuteen

perustuvalla tavalla ja löysin samanhenkisen puolison liikkeen piiristä. Yhteisö ja sen opetus, vahvana lisänä oma sisäinen tuntoni oikeasta ja väärästä, jätti lapsuudelle tilaa ja seksuaalisuuden varsinaisen toteutus ja kokeminen vasta vakaassa parisuhteessa oli minulle parasta mitä voisi tapahtua. Koen, että Jumala varjeli minua aiemmin. Ja puolisoni, niin epätäydellinen kuin onkin, on ollut turvallinen ja uskollinen minulle tähän päivään asti. Sain sitten hänen kanssaan hyvässä jännitteessä tutkia seksuaalisuutta ja se on hieno yhteinen alueemme edelleen. H2

Yhteisöön kuulumisen vaikutuksia kuvattiin myös laajemmin sosiaalisissa suhteissa, kuten esimerkiksi ystävyys-suhteissa ja perhesuhteissa. Vastajat kuvaavat negatiivisia vaikutuksia ystävyys-suhteisiin. Ystävyys-suhteissa pelättiin toisten tuomitsevan omia normeista poikkeavia tekoja ja valintoja sekä koettiin, ettei voi olla totuudellinen oma itsensä. Nämä kokemukset ajoivat vastaajia etäämmälle ystävästä ja yhteisöstä. Yhteisön seksuaalinormien koettiin vaikuttaneen negatiivisesti ystävyys-suhteisiin vastakkaisen sukupuolen edustajien kanssa.

8.5 Seksuaalisen puhtauden ihanne

Vapaakristillisen seksuaaliopetuksen läpileikkaa opetus seksuaalisen puhtauden merkityksestä. Evankelinen kristillinen puhtausliike on syntynyt 1990-luvulla Amerikassa, tosin puhtauskulttuuri ja siihen liittyvä sukupuolinen ja seksuaalinen hallinta on nähtävissä maailman laajuisesti eri kulttuureissa ja uskonnoissa. Puhtauskulttuuri perustuu vaateelle seksuaalisesta pidättäytymisestä sekä heteroseksuaalisuuteen ja binääriseen sukupuolikäsitykseen pohjautuvalle kapealle sallitun seksuaalisuuden mallille. Lisäksi puhtauskulttuuri sisältää paljon sukupuolittuneesti jakautuneita ajatuksia ja odotuksia siitä, miten nainen ja mies nähdään seksuaalisina olentoina ja miten eri sukupuolten edustajien tulisi toimia seksuaalisuuteen liittyvissä kysymyksissä. (Linda Kay Klein i.a., What is purity culture?.)

Vastauksissa yhteisössä vallitsevaa puhtauden ihannetta sanoitettiin Jumalan antaman lahjan (seksuaalisuus) säästämisenä ja itsensä suojelemisena. Vastauksissa korostui yhteisössä vallalla oleva uskomus, että avioliiton ulkopuolinen seksi vahingoittaa ihmistä peruuttamattomasti. Jokainen seksuaalinen teko tekee

ihmisestä huonomman ja käytetyimmän lahjan tulevalle puolisolleen. Seksin harrastamiseen liitettiin ajatus siitä, että seksissä annat myös henkisesti jotain itsestäsi pois. Seksuaalisten syntien vakavuutta korostettiin ja perusteltiin sillä, että ne kohdistuvat ihmisen omaan ruumiiseen, jota pidetään Pyhän Hengen temppeleinä. Yhteisöissä kannustettiin seksuaalisyntien tunnustamiseen. Tunnustamisen kautta sai syntien anteeksiannon. Syntien tunnustamista pidettiin tienä synnistä vapautumiseen ja puhdistumiseen.

Seksuaaliopetus rakentui varoitusten ja uhkakuvien ympärille. Olen ollut ala-asteikäinen, kun minulle on opetettu, että kertaluontoinenkin harkitsematon seksuaalisuuteen liittyvä teko voi rikkoa seksuaalisuuteni korjaamattomasti. 33HV

Seksuaalisen puhtauden ihannointi sai vastaajat kokemaan itsensä likaisiksi ja kelpaamattomaksi. Vastauksissa esiintyy kahdeksan kertaa seuraavan kaltainen seurakunnissa esitetty havainnollistaminen siitä, kuinka vahingollista seksin harrastaminen avioliiton ulkopuolella on.

Eräällä esiteinien leirillä oli opetus, jossa ensin lavalla oli kauniisti valkoiseen paperiin paketoitu lahja. Pastori sanoi: "eikös olisi ihanaa saada tällainen lahja joltain?" Sitten pakettia lyötiin ja potkittiin ja revittiin, kunnes se oli aivan rähjäinen ja hajalla, ja pastori sanoi suunnilleen näin: "Ottaisitte varmaan mieluummin sen alkuperäisen lahjan? Se alkuperäinen lahja on teidän neitsyys, ja joka kerta kun harrastatte seksiä avioliiton ulkopuolella, pakettiin tulee reikiä ja repeämiä". Olin 12. Tämä lahjapaketti-, purkka- (kuka haluaa toisen pureskeleman purkan?), paperi- (kaksi paperia liimattiin yhteen ja revittiin irti toisistaan, jolloin ne repesivät) vertaukset olivat yleisiä esiteini- ja teini-ikäisten leireillä, joilla vietin paljon aikaa. 18HV

Yhteisöön kuulumisen positiivisin anti puetaan säästymisenä ja itsensä suojelemisena erilaisilta vahingollisilta asioilta vapaakristillisen seksuaalietikan ansiosta (13 mainintaa, 32,5 %). Yhteisöön kuulumisen hyväksi vaikutuksiksi mainittiin seksin säästäminen avioliittoon ja irtosuhteiden välttäminen. Vastaajat kokivat yhteisöön kuulumisen suojanneen myös itsensä rikkomiselta ja sydänsuruilta. Vastauksissa mainittiin myös pidättäytymisen vuoksi sukupuolitaudeilta säästyminen. Vastaajista neljä kuvasi ajattelevansa edelleen, että muu kuin puolisuskollinen parisuhdeseksi rikkoo ihmistä. He kokivat yhteisön normeihin

mukautumisen suojelleen heitä. He pitivät seksuaalista pidättäytymistä avioliittoon saakka hyvänä ja tavoiteltavana asiana.

Olen tiennyt pienestä saakka, että esimerkiksi irtosuhteet tulisivat todennäköisesti vain hajottamaan itseäni. Ajattelin sitten odottaa, että se oikea henkilö osuu kohdalleni ja olenkin suuresti kiitollinen Jumalalle miehestäni, jonka kanssa olen saanut jakaa elämää jo monen vuoden ajan. 3H

8.6 Opetuksen sukupuolittuneisuus

Kahdessatoista kertomuksessa (30 %) kuvailtiin naisen asemaa yhteisössä. Naisen asemaa kuvattiin heikompana ja naista miehen alamaisena. Yksi vastaajista kuvaa naisen olemista määrittävän raamatullisen naisen ihanne, jota hän kuvaa seuraavin sanoin: ei liian räväkkä tai kovaääninen, ei liian seksikäs eikä auktoriteettiasemissa.

Vastaajat kuvasivat yhteisön suhtautumista naisen seksuaalisuuteen negatiiviseksi. Naista ei nähdä aktiivisena seksuaalisena toimijana vaan naiset esitetään passiivisina, miehen tarpeiden tyydyttäjinä. Naisen seksuaalisuus on asia, joka kuuluu, joka annetaan ja joka rikkoo. Naiselle seksi on aviovelvoite miestä kohtaan. Rakkaudesta mieheensä naisen tulee olla valmis seksiin miehen sitä halutessa. Naisen omaa halua ei tunnusteta muussa merkityksessä kuin roolissaan vaimona ja miehen tyydyttäjänä.

Seksuaalisuus oli jotain epämääräistä ja hämyistä, mistä ja mitä ei ollut soveliaista puhua ja kokea. Ja tietenkin toisaalta taas niinä vuosina oma seksuaalisuuden kokemus oli hyvinkin selkeä: jonain päivänä tulen olemaan miehen vaimo, harrastan seksiä, synnyttän ja ruokin lastamme rinnoillani. 21H

Yhteisössä tärkeänä pidetystä seksuaalisesta puhtaudesta vastuu säilytettiin naisten harteille. Oman seksuaalisen puhtautensa lisäksi naiset olivat vastuussa myös siitä, etteivät houkuttele miehiä haureuteen. Naisen ajateltiin voivan kontrolloida miesten seksuaalisia ajatuksia ja toimintaa esimerkiksi pukeutumisellaan. Seitsemässä vastauksessa kuvattiin erilaisia yhteisön sisällä annettuja ohjeita

liittyen siihen, miten naisen tulisi pukeutua. Pukeutumissääntöjä perustellaan miesten varjelemisella haureudelta.

Oman kokemukseni mukaan myös käsitykset miehen ja naisen rooleista sekä maskuliinisuudesta ja feminiinisyydestä olivat hyvin kapeat, joskin suhtautuminen vaihteli seurakunnasta riippuen. Osassa seurakunnista suhtauduttiin esimerkiksi naisen johtajuuteen nuivasti, osassa taas avoimemmin. Myös suhtautuminen (naisten) pukeutumiseen vaihteli, joskin kontrollin elementtejä oli kaikkialla. Miehen katsottiin olevan seksuaalisuudessaan visuaalinen, "seksiä tarvitseva" ja halujaan kontrolloimaton osapuoli, jolloin vaade Jumalan mielenmukaisesta seksuaalisuuden toteutuksesta jäi usein naisten harteille - oli kyseessä sitten pukeutumisen kontrolli tai vastuu asettaa rajat parisuhteessa. 12BHV

Miehen seksuaalisuus tunnustettiin yhteisössä, joskin sekin tuli pitää kurissa ja senkin toteuttamisen raamit olivat kapeat. Seurakunnissa opetettiin kuvaa miehistä, jotka ovat halujensa vietävissä, joita he eivät itse voi kontrolloida ja joista he eivät myöskään itse ole täysin vastuussa. Miehen huonossa käytöksessä voitiin nähdä ainakin osa syy aina naisessa, esimerkiksi jos mies pettää vaimoaan tai tekee seksuaalista väkivaltaa. Tämän kaltainen vastuun vierittäminen vallan väärinkäytöstä tai seksuaalisesta väkivallasta uhrin harteille sisältää piirteitä raiskauskulttuurista. Se tarkoittaa sosiaalista ilmapiiriä, joka normalisoi ja oikeuttaa seksuaalisen väkivallan perustuen sukupuolten väliseen epätasa-arvoon, seksuaalisuuteen liittyviin asenteisiin ja vääristyneisiin valtasuhteisiin. (Unwomen. Uutiset. Naisten päivät: Lopetetaan raiskauskulttuuri.)

Miehen seksuaalisuus nähtiin välttämättömänä, aktiivisena, luonnollisena - sen edessä tuli tehdä myönnytyksiä, pojat on poikia. Sitä tuli tietysti pyrkiä kontrolloimaan, mutta osa vastuusta miehen seksuaalisuuden pitämisestä puhtauden rajoissa laitettiin naisten harteille. Naisen seksuaalisuus taas oli responsiivista, pehmeää, alistuvaa. Sen tuli herätä vasta häyönä ja siinä samassa hetkessä oli myös tarkoitus muuttua täysin seksittömästä neitsyestä aviomiehensä väsymättömäksi tyydyttäjäksi. 18HV

Muutama mainitsi opetuksen tuoneen selkeyttä sukupuoli-identiteettiin. Positiiviseksi vastauksissa mainittiin naiseuteen keskittyvät tapahtumat ja sanoitettiin kokemusta naiseuden ymmärtämisenä.

Sen hyväksyminen, että myös nainen saa olla ja on seksuaalinen olento, ja että me emme ole vastuussa miesten ajatuksista ja toiminnasta, on kestänyt yllättävän kauan. 6H

8.7 Häpeä, syyllisyys ja pelko

Tunnetasolla vastaajat mainitsivat eniten häpeän ja syyllisyyden tunteet sekä tunteen "väärin" tekemisestä. Vastauksissa mainitaan myös pelko. Vastaajista 21 (52,5 %) kuvaili omia kokemuksiaan häpeästä tai syyllisyydestä. Häpeää koettiin omasta halusta, seksuaalisista teoista, omasta kehosta ja jopa ajatuksista. Oman kokemuksen lisäksi häpeä liitettiin ylipäätään siihen, miten seksuaalisuus esitettiin; häpeällisenä.

Kokemusta omasta seksuaalisuudestani n. 27-vuotiaaksi asti voisi kuvailla yhdellä sanalla: häpeä. Häpeän ulkopuolella ei ollut mitään.
18HV

Häpeä on haastavaa tunnistaa. Häpeän tunnetta yritetään usein kuvailla ahdistuksena, huonommuutena ja se sekoittuu usein syyllisyyden tunteeseen. Myös surun, vihan ja ahdistuksen takana voi olla todellisuudessa häpeän tunne. Häpeän tunne on osa normaalia elämää. Se muistuttaa ihmistä epätäydellisyydestä ja erehtyväisyydestä sekä ohjaa ihmisen toimintaa erilaisissa yhteisöissä. Häpeä voi kuitenkin hallita ja rajoittaa, kun sitä on liikaa ja se hallitsee ajatuksia ja sosiaalisia suhteita. Häpeästä voi tulla osa identiteettiä ihmisen kokiessa itsensä toistuvasti kelpaamattomaksi. Liiallinen häpeä herkistää ympäristölle, syrjäyttäen yksilön omat tarpeet ja ohjaten ihmistä toiminaan muiden odotusten mukaisesti. (Nyyti ry. Opiskelijoille. Opi elämäntaitoa. Tunteet. Häpeä.) Häpeän tunne syntyy, kun omat toiveemme ja kokemuksemme ohitetaan, emmekä tule kohdatuksi ja hyväksytyksi omana itsenämme. Häpeä voi muodostua, kun kokemuksemme ja yhteisön hyväksymä käsitys seksuaalisuudesta eroavat toisistaan (Raitinen, 12.09.2014).

Kristillisessä perinteessä seksuaalisuuteen ja siihen liittyvään haluun on suhtauduttu negatiivisesti kautta historian. Häpeätutkija Paavo Kettusen mukaan monissa uskonnollisissa yhteisöissä on harjoitettu seksuaalikasvatusta, joka on ollut

omiaan synnyttämään syyllisyyttä ja häpeää. Seksuaalista häpeää aiheuttaa seksuaalisuuden kieltäminen, negatiiviseksi leimaaminen ja sen torjunta. Jo pelkkä seksuaalisuudesta vaikeneminen ja vaivaantuminen synnyttää kokemuksen, että kyseessä on jotain kiellettyä ja salattua, eli myös hävettävää. (Kettunen 2011, s. 252–253, 265.) Seksuaalisuus ja hengellisyys ovat suomalaisen kokeman häpeän kaksi keskeisintä aluetta (Kettunen 2013, s. 227).

Häpeä on vahvasti sosiaalista. Seksuaalisen vallankäytön aiheuttama häpeää ja syyllisyyttä syntyy usein sosiaalisessa vuorovaikutuksessa. Häpeän kautta pakotetaan ja sopeutetaan yhteisön jäsen ympäröivään kulttuuriin normeineen. Ihminen, joka ei pysty täyttämään yhteisön määrittelemiä seksuaalieettisiä normeja, kokee häpeää. Pohjimmiltaan häpeän kokemuksessa on kysymys siitä, millä ehtoilla yhteisön jäsen tulee hyväksytyksi yhteisöön. (Raitinen 2014, s. 38–39.) Jos yhteisössä pidetään seksuaalisena ihanteena tarvitsemattomuutta ja seksuaalisten halujen ja tarpeiden väheksymistä, joutuu ihminen seksuaalisia haluja ja tarpeita tunnistaessaan kokemaan häpeää (Kettunen 2011, 260). Yhteisön normien vastainen elämäntapa tulkitaan eroksi Jumalasta, mikä toisin sanoen on häpeässä elämistä. Häpeä ei välttämättä synny yksin yhteisöissä, vaan kelpaamattomuuden kokemus voi liittyä ihmisen omaan häpeäidentiteettiin, jota yhteisössä koetut asiat vahvistavat. (Kettunen 2011, s. 264.)

Hengellinen häpeä on kelpaamattomuutta sekä Jumalalle että yhteisölle yhteisön vaateiden edessä. Ne, jotka eivät täytä yhteisön odotuksia ja ihanteita, kokevat olevansa riittämättömiä ja kelpaamattomia. Kokemusta voi kuvata Jumalan armon ja rakkauden ulkopuolelle jäämisenä. (Kettunen 2013, s. 227.)

Arvioin myös paljon omaa hengellisyyttäni ja Jumalasuhdetta sen kautta, miten seksuaalisuuden saralla asiat olivat edenneet. En kokenut olevani esimerkiksi rukoilemisen tai muunlaisen hengellisen toiminnan arvoinen ennen kuin olin tehnyt parannuksen seksuaalisista synneistäni. Hengellisyyden aito harjoittaminen muuttui hyvin haastavaksi, sillä tiesin kyllä hyvin, etten enää halunnut jatkaa elämäni ja parisuhdettani pidättäytyen. Koin Jumalan tuomitseväksi hahmoksi, jonka äärelle olin tervetullut ainoastaan tiukan kääntymisen jälkeen. 12BHV

Häpeä kuormittaa vastaajien elämää sekä suhdetta itseän ja toisiin edelleen. Häpeän vaikutuksia kuvattiin myös seksuaalisuuteen parisuhteessa. Vastaajat toivoivat pääsevänsä häpeästä eroon. Elämää varjostavien tunteiden käsittelyyn haettu ovat hakeneet ammattiapua. Häpeä tekee seksuaalisuudesta edelleen vaikean asian puhua.

Todella suuri häpeän tunne omasta kehosta ja omista haluista. Häpeä omaa vartaloa kohtaan vaikuttaneet läpi elämän negatiivisesti. Esimerkiksi seksi on asia, jota häpeän enkä pysty rentoutumaan, koska alitajunnassa ajattelen sen olevan väärin. 8H

8.8 Hengellinen väkivalta kertomuksissa

Vastaajat kuvasivat vastauksissaan hengellisen väkivallan ilmenemistä yhteisöissä. Naistenlinjan kuvaama sosiaalinen eristäminen näyttäytyi yhteisössä palvelutehtävistä erottamisena, silloin kun yhteisön jäsenen todettiin elävän seksuaalinormien vastaisesti (Naistenlinja. Tietoa väkivallasta. Hengellinen väkivalta.) Oman elämän toimijuutta rajattiin puhumattomuudella sekä ulkoa päin tulevilla ohjeilla liittyen siihen, miten seksuaalisuutta tulee toteuttaa. Yhteisössä vastavuoroisuuden ja dialogin puute on haavoittavaa ja ihmisen omaa toimijuutta rajoittavaa (Naisten linja. Tietoa väkivallasta. Hengellinen väkivalta.)

Vastuutehtävissä olevat ihmiset eivät saaneet asua avioliitossa, tai jos heidän tiedettiin harrastavan esiaviollista seksiä, heidät saatettiin laittaa sivuun vastuutehtävistä. 36H

On myös ollut ihan kamalaa nähdä, miten kovin sanoin on kohdeltu niitä esillä olleita hengellisen työn tekijöitä, joiden yksityiselämästä on noussut esiin jotakin "syntiä". Sen sijaan, että tarjottaisiin esim. avioliittokriisissä tukea tai ymmärrettäisiin olla puuttumatta toisen elämään, keskitytäänkin kritisoimaan ja potkimaan toista. 37E

Linjakumpu kuvaili uskonnollisten yhteisöjen vaaraksi sen, että intiimistä ja yksityisestä seksuaalisuudesta tehdään yhteisen arvioinnin kohde (2015, s. 118). Vastaajat kuvasivat, miten seksuaalisyntejä tuli tunnustaa jollekin ulkopuoliselle luotetulle henkilölle. Hengellisyys ja seksuaalisuus on ihmiselle herkkiä ja

haavoittuvia alueita, joiden äärellä ihmiselle tulee antaa omaa tilaa ja toisen rajoja tulee kunnioittaa (Villa 2013, s. 13).

Yhteisön normit ovat vaikuttaneet minuun rikkovasti siinä mielessä, että olen kokenut lapsesta asti vetoa sekä naisiin että miehiin. Tämän tuodessani ilmi on minusta ajettu pois pahoja henkiä ja on laitettu istumaan vieraan aikuisen miehen syliin jotta 'saisin kokea oikeanlaisen isän rakkauden'. 15H

Uskonnollisissa liikkeissä pyritään lähestymään homoseksuaalisuutta kokonaisvaltaista kieltämistä hienovaraisemmin. Aiheen käsittelemisen avuksi uskonnollisissa liikkeissä jaetaan homoseksuaalinen suuntautuminen ja homoseksuaalisuuden toteuttaminen erilleen. Tästä kumpuaa ajatus, että toteuttamista voi kontrolloida, jolloin synnin tekeminen on ihmisen valinta. (Linjakumpu 2015, s. 128) Liikkeissä myös uskotaan, että homoseksuaalisuudesta voi eheytyä eli "parantua" ja "normalisoitua". Eheyttämisen tavoite on vaikuttaa ihmisen syvimpään oleukseen ja se nähdään välttämättömänä hengellisen pelastumisen kannalta. Willem Schinkelin väkivallan määrittelyn yksi osa on "olemisen rajoittaminen", minkä voi nähdä ilmeisenä osana eheyttämishoitoa. (Linjakumpu 2015, s. 133–134.) Kyselyymme vastanneet kuvaavat tämänkaltaista suhtautumista homoseksuaalisuuteen yhteisön sisällä. Seuraavassa kuvauksessa vastaaja kertoo yhteisössä käytetyistä keinoista hänen eheytymisekseen heteroksi.

Minulle kerrottiin "homoseksuaalisten taipumusten" johtuvan traumaista, jotka ovat korjattavissa. Tähän oli kaikenlaisia mahdollisia reittejä, esim sielunhoito, kurssit asiaan liittyen, rukous ym. Puolestani on usein rukoiltu, että "eheytyisin" ja Jumala poistaisi traumani, jotta voisin elää ehjää elämää miehen kanssa, joka palvelee Jumalaa. Olen käynyt sielunhoitajalla ja leirillä, jossa kummassakin rukoiltiin usein että voisin tuntea olevani ehjä ja "homoseksuaaliset tunteukset" poistuisivat. Kesti kauan että pystyin hyväksymään, etten voi muuttua heteroksi vaikka kuinka haluaisin." 1H

Hengellinen väkivalta on kontekstuaalista eli väkivalta muodostuu tilanteen luomien ehtojen kautta ja ihmiset kokevat sen eri tavoin (Linjakumpu 2015, s. 13). Tähän kokemukseen vaikuttaa henkilön persoona, tukijoukot ja sietokyky. Toisille yhteisön säännöt ja opit ovat osa normaalia ja oletettua kirkkokuria, kun samat asiat voi toinen kokea elämänsä rajoittaviksi ja minuuttaan järkyttäviksi. (Villa 2013, s. 16–19.) Vastauksissamme tämä ilmenee siten, että osa kokee

traumatisoituneensa yhteisön normien vaikutuspiirissä voimakkaasti ja osa sanoittaa kokeneensa säännöt lempeänä ohjauksena, jotka ovat tukeneet heidän kasvuaan.

8.9 Vaikutukset jumalasuhteeseen

Kyselylomake ohjasi vastaajaa kertomaan, miten seksuaalisuuden teeman käsittely yhteisössä on vaikuttanut vastaajan jumalasuhteeseen. Eniten kuvattiin seksuaalisuuden teeman käsittelyn negatiivisia (25 % vastaajista) vaikutuksia suhteessa Jumalaan. Yhteisössä annettu opetus tuotti jumalasuhteeseen pelkoa kelpaamattomuudesta Jumalalle sekä häpeää. Vaativan seksuaaliopetuksen läpi myös Jumala nähtiin ankarana ja tuomitsevana. Seksuaalisuus ja seksuaalinen käyttäytyminen koettiin toimivan yhteisössä mittarina ihmisen hengellisyydelle. Seksuaalisuuden asettuessa tällaiseksi mittariksi se ei mittaa vain yksilön kelpaavuutta yhteisöön, vaan myös Luojalleen (Kettunen 2011, s. 271).

Olen kasvanut vauvasta asti yhteisössä ja kuullut seksuaaliopetustakin aivan liian varhaisella iällä, joten normit ja yhteisön kulttuuri ovat olleet ikään kuin koodattuna tietoisuuteeni. Kaikki sanomattomat ja häilyvät rajat ovat olleet tiedossa ja sosiaalinen paine on ajanut toimimaan normien mukaan. Sen myötä ajauduin mm. elämään monta vuotta onnettomassa avioliitossa. Lisäksi normien ja paineiden mukaisesti olen käynyt tunnustamassa syntejäni esimerkiksi seurusteluaikoina tapahtuneiden lipsahdusten tiimoilta. En kuitenkaan ole aidosti ja oikeasti kokenut lipsahduksista huonoa omatuntoa Jumalan edessä, enemmän harmitti, että puolisolle on tullut niistä hetkistä paha ja syntinen olo. Uskon, että kotini rakastava ilmapiiri sekä kotoa välittynyt rakastava kuva Jumalasta on antanut minulle varmuuden ja terveen suhtautumisen esimerkiksi yllä mainittuihin lipsahduksiin. En koskaan ole lipsahduksien myötä pelännyt esimerkiksi helvettiin joutumista, kuten monet. 21H

Kuusi vastaajista kertoi jättäneensä yhteisön, koska ei ollut pystynyt elämään yhteisön normien mukaan tai oli kokenut yhteisön arvojen olevan ristiriidassa omien arvojensa kanssa. Vastaajista viisi taas kertoi pystyneensä säilyttämään suhteensa Jumalaan ratkaisemalla saman ristiriidan erottamalla yhteisön toiminnan Jumalasta. Vaikka valtaosa vastaajista kuvasi seksuaalisuuden teeman käsittelyn tapojen vaikuttaneen negatiivisesti heidän jumalasuhteeseensa, kolme

vastaajaa mainitsee kuvansa Jumalasta säilyneen hyvänä tai parantuneen niistä ajoista, joina vastaaja vielä oli osallistunut aktiivisesti yhteisön toimintaan.

Aikuisiällä olen löytänyt todellisen vapauden ja ilon Kristuksessa, joka on sitten seksuaalisuuden alueella auttanut läpi lapsuuden ja nuoruuden kipeiden tunteiden. Jumala on läheinen, armollinen ja anteeksiantava ja pyhä. 2H

Kun en pystynyt noudattamaan yhteisön sääntöjä, ajoi se ja ihmisten reaktiot minut pois yhteisöstä. En käy enää seurakunnassa eikä minulla ole samanlaista suhdetta Jumalaan enää. 4H

Tällä hetkellä koen, että se (=seksuaalisuuden teeman käsittely vapaakristillisessä yhteisössä) on etäännyttänyt omalta osaltaan hengellisyydestä ja ajanut kriisiin, että ei tiedä mitä enää ajattelee mistään. Tähän on vaikuttanut muutkin asiat. Olen pyrkinyt siihen, että en määritä Jumalaa ihmisten tai uskonnollisten kulttuurien perusteella. Tämä on mahdollistanut sen, että suhde Jumalaan voi olla kaikesta traditiosta huolimatta. En usko, että Jumala on niin teoista kiinnostunut, kuin ihmiset ja ei rakasta käyttää aikaa virheiden etsimiseen, vaan että koko Raamattu perustuu siihen, että armosta Jumala ei niitä edes näe. 37E

9 JOHTOPÄÄTÖKSET

Viisitoista vastaajaa (37,5 %) ei löytänyt yhteisöön kuulumisen tuoneen oman seksuaalisuutensa jäsentymiseen mitään hyvää. Seksuaaliopetuksen tyyli koettiin vahingollisena ja häpeää kylvävänä. Yhteisöjen vahva seksuaalisuuden kontrollointi, haitallisten uskomusten levittäminen yhteisössä sekä niiden omaksumisen seuraukset koettiin vahingollisiksi. Yhteisössä seksuaalisuudelle asetetut ahtaat raamit ja yksipuolinen parisuhdemalli koettiin haitallisiksi.

Vastaajat kokivat seksuaalisuuden teeman käsittelyn vaikuttaneen heikentävästi oman seksuaalisuuden tuntemiseen, toteuttamiseen ja sen hyväksymiseen. Suhde omaan seksuaalisuuteen koettiin hankalaksi ja epäselväksi. Seksuaalisuuden saralla koettiin epävarmuutta ja epäluottamusta suhteessa itseän. Seksuaaliopetuksen seurauksena omia haluja ja omaa itseä hävettiin, väheksyttiin, tai jopa inhottiin. Kaksi vastaajista koki seksuaaliopetuksen aiheuttaneen heille

itsevihaa ja itsetuhoisuutta. Vastaajista kolme koki yhteisössä tapahtuneen olevan syy heidän omiin seksuaalisiin traumoihinsa. Yhteisöstä saatu painolasti on vaikuttanut kielteisesti seksiin toisen kanssa, parisuhteeseen sekä oman seksuaalisuuden toteuttamiseen suhteissa. Vastaajat kuvailevat haasteita parisuhteissaan edelleen seksuaalisuuden saralla.

Kuusi vastaajaa (15 %) koki välttyneensä vapaakristillisen seksuaalikasvatuksen negatiivisilta vaikutuksilta. Yhteisöön kuulumisen positiivisin anti puettiin säästymisenä ja itsensä suojelemisena erilaisilta vahingollisina pidetyiltä asioilta vapaakristillisen seksuaalietiikan ansiosta (13 mainintaa, 32,5 %). Yhteisöön kuulumisen hyväksi vaikutuksiksi mainittiin seksin säästäminen avioliittoon ja irtosuhteiden välttäminen. Vastaajat kokivat yhteisöön kuulumisen suojanneen myös itsensä rikkomiselta ja sydänsuruilta. Vastauksissa mainittiin myös pidättäytymisen vuoksi sukupuolitaudeilta säästyminen.

Yhteisöissä vallitseva avioliiton arvostus ja toiseen ihmiseen sitoutuminen koettiin positiivisena asiana. Hyvänä nähtiin vakaus ja turva, mitä vapaakristillisen seksuaalietiikan koettiin tuovan suhteisiin.

On suojannut erittäin paljon. Toki on pitänyt myös löytää sittemmin se henkilökohtainen leveli ja suhtautuminen aiheeseen, jottei ulkoa ohjautuvaa. Olen tosi kiitollinen tästä kasvuympäristöstä. 10H

9.1 Seksuaalisuuden teeman käsittelyn kehittäminen yhteisöissä

Vastauksista tulee ilmi, että vastaajat olisivat kaivanneet seurakunnassa käsiteltävän seksuaalisuuden teemaa, mutta eri tavoin kuin se tapahtui. Eniten vastauksissa nousi esiin toive avoimesta keskustelusta. Aiheen välttelyn sijaan kaivattiin suoraa puhetta. Opetuksen sijaan taas kaivattiin yhdessä pohtimista. Otollisena nähtiin keskusteleva ja hyväksyvä ilmapiiri, jossa on tilaa erilaisille näkemyksille.

Seksuaalisuuden teeman käsittelyyn toivottiin ensisijaisesti positiivista ilmapiiriä, sillä uhkakuvien luominen ja seksuaalisuuden korostaminen ihmistä tuhoavana asiana koettiin haitalliseksi. Myönteisyys onkin tärkeä lähtökohta

seksuaalikasvatukselle, jossa tavoitellaan sitä, että nuorelle voisi kehittyä myönteinen kuva itsestä ja muista sekä näkemys siitä, mitä tarkoittaa itseä ja muita kunnioittava toiminta (Oinonen & Susineva 2021, s. 20). Vapaakristillisten yhteisöjen tahdottiin luopuvan häpeää, pelkoa ja syyllisyyttä kylvävistä tavoistaan käsitellä seksuaalisuutta. Sen sijaan aiheen käsittelyyn toivottiin tervettä suhtautumista, realismia ja järkeä. Kirjoituksissa esiintyi toiveita siitä, etteivät nuoret nykypäivänä joutuisi kokemaan enää samoja asioita kuin vastaajat ovat kokeneet.

Vastaajat kaipasivat seksuaalisuuden monimuotoisuuden tunnistamista ja ymmärtämistä vapaakristillisissä yhteisöissä. Vastaajilla on toive seksuaalisuuden olemassaolon tunnustamisen ja tutkimisen puolesta avioliiton ulkopuolella. Vastaajat toivoivat, että kauhistelun sijaan seksuaalisuus olisi esitetty luonnollisena osana elämää ja ihmisyyttä. Käytännön tasolla tämä tarkoittaa esimerkiksi toivetta siitä, että itsetyydytyksen olisi synniksi leimaamisen sijaan kerrottu olevan luonnollinen ja turvallinen tapa toteuttaa omaa seksuaalisuuttaan.

Vastauksissa nousee esiin kaipuu siihen, että seksuaalisuudesta olisi mahdollisuus puhua turvallisten aikuisten kanssa. Aikuinen voi olla myös oma vanhempi. Vanhemmat seksuaalikasvattajina mainittiin tarinoissa seitsemän kertaa; seksuaalikasvatus omilta vanhemmilta on viiden vastaajan mieliin piirtynyt negatiiviseksi kokemuksiksi ja kahdessa tarinassa positiiviseksi. Vastaukset kertovat siitä, että vanhempia seksuaalikasvattajina kaivataan sekä siitä, että vanhemmilakin on seksuaalikasvattajina petrattavaa taidoissaan. Yksi vastaaja koki avartavana ja eheyttävänä sen, kun seurakunnassa oli puhumassa seksuaaliterapeutti. Vastauksissa toivottiinkin, että seksuaalisuudesta voisi puhua seurakunnassa alan ammattilainen, esimerkiksi seksuaaliterapeutti.

Vastaajat ovat saaneet apua seksuaalisuuteen liittyvien haasteiden ja kysymystensä käsittelyyn terapiasta (30 % vastaajista). Kaksi vastaajista toivoo pääsevänsä terapiaan käsitelläksensä asioita. 45 prosenttia vastaajista kokee saaneensa apua keskusteluista läheisten (ystävä, puoliso, vanhemmat ja sisarukset) kanssa. Vertaistuki ja kokemusten jakaminen saman taustan omaavien taholta on koettu tärkeänä. Vertaistuki onkin todettu hyödylliseksi hengellisen väkivallan kokemusten käsittelyssä ja uhrin auttamisessa (Villa 2013, s. 112). Näiden lisäksi

seksuaalisuuden teeman käsittelyyn on saatu tukea aihetta käsittelevästä kirjallisuudesta, podcasteista sekä hengellisestä opetusmateriaalista.

9.2 Vastaajien suhde seksuaalisuuteensa vastaushetkellä

Moni sanoitti suhteensa seksuaalisuuteen olevan edelleen prosessissa. Vastauksissa oli toiveikkaita äänensävyjä, joskin tiedostettiin, että seksuaalisuuden saralla olevissa haasteissa on vielä työstettävää. Vastauksissa eniten esiin nousi halu päästä häpeästä eroon. Hengellisen väkivallan aiheuttamia traumoja käsiteltiin edelleen. Positiivisiksi askeleiksi mainittiin seksuaalinen vapautuminen, mitä kuvattiin suhteessa omaan seksuaalisuuteensa sekä seksuaalisuuteen ihmissuhteissa. Seksuaalisuuden kuvaaminen keskeneräiseksi tai prosessissa olevaksi on jopa oletusarvoista, sillä vastaajat ovat nuoria aikuisia ja seksuaalisuus kehittyä läpi elämän.

Nykyään olen jo aika sinut seksuaalisuuteni kanssa. Välillä vanhat opetukset kummittelevat mielessä, mutta enää en pelkää joutuvani helvettiin seksuaalisuuteni toteuttamisen vuoksi. 19H

Neljä vastaajaa koki vastaushetkellä suhteen seksuaalisuuteensa vaikeana ja huonona. Suhdetta omaan seksuaalisuuteen varjosti häpeä, tunne väärin tekemisestä ja itseinho.

Oma seksuaalisuus on edelleen todella vaikea asia. On haastavaa tunnistaa omat tarpeet ja koen myös valtavaa syyllisyyttä niistä. Koen itseni likaiseksi ja arvottomaksi seksuaalisuuteni takia. Seksi on minulle välttämätön paha, tarpeiden tyydytys. Jotain mitä tapahtuu suljettujen ovien takana. Syyllisyyttä tuottava asia. Ei mitään kovin kaunista, tunteellista ja ihanaa, vaikka ihana kumppani siinä mukana olisikin. En ole myöskään voinut toteuttaa esimerkiksi samaan sukupuoleen kohdistuvaa kiinnostusta, sillä en halua riskeerata välejäni perheeseeni. 4H

Suurin osa vastaajista kuvasi tämänhetkistä suhdetta seksuaalisuuteensa hyväksi. Positiivisia asioita, joita vastaajat nimesivät, oli terve suhtautuminen seksuaalisuuteen, itsensä ja omien halujensa hyväksyminen, seksuaalisuuden

toteuttamisen onnistuminen sekä kokemus siitä, että on kosketuksissa itseensä ja seksuaalisuuteensa.

Koen tällä hetkellä olevani sinut itseni, hengellisyyteni ja seksuaalisuuteni kanssa. Olen vasta viimeisen muutaman vuoden aikana todella ymmärtänyt, miten voimaannuttavaa omaan seksuaalisuuteen tutustuminen ja kokeileminen voi olla. En kuitenkaan olisi tässä ilman aikaisempia kokemuksiani. Koen myös kokemusteni tehneen minusta tiedostavamman, viisaamman ja armollisemman. Kokemukseni ja prosessini ovat auttaneet minua kohtaamaan ja tukemaan muita, jotka kamppailevat samanlaisten kokemusten kanssa. Koen myös olevani hyvä haastamaan niitä henkilöitä ja seurakuntia, jotka edelleen edustavat niitä arvoja ja käytänteitä, jotka ovat satuttaneet niin monia. 12BHV

10 TYÖN EETTISYYS, LUOTTETTAVUUS JA TUTKIJAN POSITIO

Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus pohjautuu sille, että opinnäytetyön tekijöinä tiedostamme valmistavamme julkista asiakirjaa ja olemme itse vastuussa sen eettisyydestä. Olemme perehtyneet ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettisiin suosituksiin sekä Tutkimuseettisen neuvottelukunnan oppaaseen ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettisistä periaatteista ja ihmistieteen ennakointiarvioinnista Suomessa. Läpi opinnäytetyön työstämisen pyrimme kriittiseen ja arvioivaan työtapaan, pysähtyen säännöllisesti tarkastelemaan työmme eettisyyttä ja luotettavuutta.

Kerättyä aineistoa käsitelimme vain me ja vain tutkimustarkoitukseen. Vastaajat olivat täysi-ikäisiä ja tarinoiden kertominen oli heille täysin vapaaehtoista. Vastaaminen tapahtui anonyymisti kyselylomakkeella. Vastaajalle kerrottiin, miten hänen antamiaan tietoja käsitellään ja mihin tarkoitukseen. Keräämämme aineisto on ihmisten henkilökohtaisia kokemuksia ja tarinat sisältävät arkaluontoisia tietoja. Lopullisessa kirjallisessa työssämme takaamme sen, ettei vastaajia voi tunnistaa työstä, esimerkiksi valitsemalla työhön sellaisia lainauksia, ettei niistä voi tunnistaa vastaajaa. Tarinallinen aineisto tuhotaan opinnäytetyön valmistuttua.

Tarinallinen tutkimus, joka tutkii vastaajan kokemuksia ja jossa menetelmänä käytetään sisällönanalyysia ei tule antamaan yksiselitteistä totuutta tutkittavasta asiasta. Aineistosta ei voi vetää kaiken kattavia ja yksiselitteisiä johtopäätöksiä siitä, mikä on vapaakristillisten yhteisöjen todellisuus. Sen kautta voimme kuitenkin päästä käsiksi tarinansa kertoneiden yksilöiden henkilökohtaisiin elämäkokemuksiin, jotka kertovat siitä, mitä on elää vapaakristillisen yhteisön jäsenenä seksuaalisena olentona. Pyrimme parhaamme mukaan välittämään vastanneiden tarinat niin, että ne pysyvät autenttisina ja vastaavat niitä kokemuksia, joita meille on kuvattu. Kokemus voidaan hahmottaa havaittujen, muilta opittujen tai ulkoisesta lähteestä havaitun reflektion synnyttämiksi subjektiivisten tilojen virraksi, joka muodostaa tietoisuuden sisällön. Kokemus syntyy vuorovaikutuksessa fyysikaaliseen todellisuuteen ollen kokijan ainutkertaista, subjektiivista tulkintaa ympäröivästä todellisuudesta tapahtumiseen. (Tieteen termipankki. Filosofia. Kokemus.)

Se ketä olemme, miten me koemme ja näemme maailman vaikuttaa tutkimuksen tekemiseen. Työtä tehdessä meidän on huomioitava oma taustamme vapaakristillisen yhteisön vaikutuspiirissä kasvaneina. Taustamme voivat vaikeuttaa tarinoiden kuulemistakin sellaisenaan kuin ne on kirjoitettu. Kiinnitämme tähän erityistä huomiota työtä tehdessämme. Toisaalta elämäkokemuksemme voi helpottaa vastaajien kokemusten ymmärtämistä ja tulkintaa, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja kulttuurin tuntemisen osalta. Vastaajat ovat myös syntyneet samalla vuosikymmenellä kuin me, mikä parhaimmillaan tukee tarinoiden ymmärtämistä.

Olemme tietoisia, että tutkimuksen tuloksiin voi vaikuttaa moni seikka prosessin varrella. Pyrimme pitämään mielessämme seuraavat laadullisen tutkimuksen luotettavuuden kriteerit: tutkimuksen totuusarvon, sovellettavuuden, pysyvyyden ja neutraaliuden (Karjalainen ym. 2020, Tutkimus- ja kehittämistyön luotettavuus). Tavoitteenamme on huolellisesti valmisteltu lopputulos.

11 POHDINTA

Opinnäytetyöllämme halusimme tuoda esille vapaakristillisessä yhteisössä eläneiden kokemuksen seksuaalisuuden jäsentymisestä yhteisön vaikutuspiirissä. Vastaajat kertoivat kokemustensa kautta yhteisöjen seksuaalinormeista, joita työssämme tarkastelimme. Jokaisessa yhteisössä vallitsee omat norminsa. Vikströmin (2016, s. 102) mukaan normien tarkastelun tavoitteena ei ole niiden hävittäminen vaan niiden paljastaminen, ilmaiseminen, kriittinen arvioiminen ja kehittäminen. Opinnäytetyömme pyrkii olemaan osa tätä prosessia, jossa normeja paljastetaan ja ilmaistaan. Vastaajien kokemusten pohjalta voi normeja puolestaan arvioida, mikä parhaimmillaan voi johtaa seksuaalisuuden teeman käsittelyn kehittämiseen yhteisöissä.

Seksuaalisuus esitettiin yhteisöissä tavalla, joka ei vastaa nykyaikaista käsitystä seksuaalisuudesta. Vastaukset kertovat siitä, ettei vapaakristillisissä yhteisöissä ole naisen ja miehen välisen avioliiton ulkopuolella hyväksyttyä tapaa toteuttaa seksuaalisuutta. Nämä seksuaalisuudelle asetetut raamit koettiin ahtaina ja haitallisina. Yhteisöissä tarjotaan valmis seksuaalisuuden muotti, mihin jokaisen olisi hyvä mahtua eikä oman seksuaalisuuden jäsentymiselle ole riittävästi tilaa. Vastaajien kertomuksista voimme lukea seksuaalisuuden teeman käsittelyn tavan tuottaneen haasteita ja häpeää yksilön seksuaalisuuden jäsentymiseen. Tämä ei liene ihme, kun seksuaalisuus inhimillisenä ja merkittävänä osana ihmiselämää kielletään. Keskeisin vapaakristillisen seksuaalikasvatuksen positiivinen vaikutus oli erilaisilta asioilta säästyminen seksuaalisuuden saralla. Se, että vastaajat sa-noittivat edelleen säästyneensä seksuaalisilta kokemuksilta, kertoo heidän uskomuksensa seksuaalisen pidättäytymisen ja puhtauden arvostuksesta pysyneen. Säästyminen sisälsi ajatuksia siitä, että esimerkiksi avioliiton ulkopuolinen seksi ja irtosuhteet rikkovat ihmistä.

Vastaajat kertovat tarinoissaan oman subjektiivisen kokemuksena. Vastauksista näkyi, miten samat seksuaalisuuden rajat toivat toiselle positiivisen ja suojaavan kokemuksen ja toiselle häpeällisen negatiivisen kokemuksen. Tähän vaikuttaa moni asia ihmisen persoonassa ja historiassa. Sen, minkä toinen kokee sitovana

ja tukahduttavana, voi toinen kokea hyvänä ja oikeana (Villa 2013, s. 16). 40 vastaajasta kuitenkin vain kolme koki seksuaalisuuden jäsentymisen vapaakristillisessä yhteisössä ongelmattomana. Vastaajat, joiden kokemus vapaakristillisestä seksuaalikasvatuksesta oli pääosin positiivinen, erittelivät ja perustelivat kokemuksiaan tarinoissaan niukasti. Olisi ollut mielenkiintoista kuulla tarkemmin, mitä hyvää he ovat kokeneet vapaakristillisen seksuaalikasvatuksen heille antaneen. Nämä ongelmattomana vapaakristillisen seksuaalikasvatuksen kokeneet täyttivät yhteisön odotukset seksuaalisesta pidättäytymisestä, elivät vastaushetkellä heteroavioliitossa ja olivat säilyttäneet vapaakristillisen uskonsa. Rauha suhteessa uskoon ja yhteisöön on luonnollisesti kivuttomampi ja helpompi löytää, kun lähtökohtaisesti kokee olevansa oikeankaltainen ja hyväksytty.

Suurin osa vastaajista oli kokenut yhteisössä seksuaalisuuden käsittelyn negatiivisesti. Herättikö opinnäytetyömme aihe mielenkiintoa enemmän vastaajissa, joita aihe koskettaa voimakkaasti omien huonojen kokemusten tähden? Vastaajien tarinoissa, joiden kokemuksiin liittyi ristiriitoja suhteessa vapaakristilliseen näkemykseen seksuaalisuudesta, kokemusten kuvailu on monisanaisempaa ja kattavampaa. Kun oma kokemus seksuaalisuudesta poikkeaa yhteisön opeista, se herättää sekä pakottaa ihmisen ajattelemaan aihetta laajemmin. Sisäisen ristiriidan työstäminen yhteisön normien ja oman subjektiivisen kokemuksen välillä näkyy näiden vastaajien tarinoissa. Kuitenkin he tuntuvat jääneen pohdintojensa kanssa yksin. Monet ovat päätyneet jättämään vapaakristillisen yhteisön, koska ovat kokeneet yhteisön seksuaalinormit haitallisina eivätkä ole pystyneet elämään omana itsenään yhteisön sisällä.

Uskonnolliset yhteisöt voivat parhaimmillaan toimia yksilön hyvinvointia tukevana ja vahvistavana, pahimmillaan sitä tuhoavana, kuten työssämme ilmenee. Siksi on tärkeää, että ongelmakohtiin puututaan yhteisöissä. Terve uskonnollinen yhteisö voi toimia voimavarana ja turvallisenä kasvuympäristönä, jossa rohkaistaan ja koetaan yhteenkuuluvuutta. Yhteisö voi kuitenkin olla yksilön hyvinvointia tukeva vain, jos yhteisön jäseniä arvostetaan omina itsenään ja heidät otetaan ennakoehdoitta vastaan. Yhteisö ei voi olla sielunhoidollinen, jos siinä esiintyy vastaajien tarinoissa kuvaamaa hengellistä väkivaltaa. (Kettunen 2013, s. 152.) Työ sosionomina on usein yhteisöissä toimimista. Ammatillisesti on mielestämme

tärkeää oppia tarkastelemaan ja tunnistamaan yhteisöissä esiintyviä vallan väärinkäyttöön ja ihmisten vahingoittamiseen liittyviä riskejä.

Vapaakristillisyydessä arvostetaan ihmisen kehitystä ja kasvua kristittynä. Seurakunnassa uskotaan, että jos ihminen haluaa elää vapaakristillisen arvomaailman mukaista elämää, se on mahdollista ja siihen saa Jumalalta voiman. Moni vastaajista kuitenkin koki ristiriitaa suhteessa yhteisön normeihin eikä pystynyt muuttamaan niiden mukaiseksi edes sitä halutessaan. Sopimattomuus yhteisön kapeisiin seksuaalnormeihin aiheutti häpeää, ahdistusta ja kipua. Uskonnollinen kieli on omiaan selittämään yhteisössä kärsivän jäsenen pahoinvoinnin heidän omien väärin valintojensa tai synnillisen elämänsä seurauksena. Näin yhteisön ei tarvitse ottaa vastuuta toimintansa vaikutuksista ja ristiriita jää yksilön ratkaistavaksi. Tällöin yhteisön jättäminen voi olla ainut ratkaisu yksittäisen jäsenen elämässä, mutta se ei muuta yhteisön vahingoittavia ja haitallisia toimintatapoja. Mikä on yhteisön vastuu näissä tilanteissa? Onko yhteisössä tilaa ja työkaluja keskustella näistä jäseniä askarruttavista ristiriidoista? Kiinnostavaa on, minkälainen arvo yhteisössä annetaan jäsenten kokemuksille ja miten niitä hyödynnetään yhteisön kehittämiseksi. Kuuluuko vapaakristillisen yhteisön olla paikka, jossa kaikilla voi olla hyvä olla vai onko se tarkoitettu vain osalle ihmisistä?

Nuoren seksuaalisuuteen tulisi suhtautua myönteisesti, avoimesti ja hyväksyen. Ihmisellä on tarve myös seksuaalisuuden saralla tulla kuulluksi, ymmärretyksi ja hyväksytyksi. (Rendic 2020, s. 184–185.) Valitettavasti tarinat, joita luimme eivät luo kuvaa tämänkaltaisesta myönteisestä seksuaalikasvatuksesta. Vastaajien kertoma herättää kysymyksen, saako seurakunnassa seksuaalisuudesta opettaa kuka vain mitä tahansa omaan Raamatun tulkintaansa nojaten, vaikka se tuottaisi merkittävää vahinkoa lapsille ja nuorille? Entä voiko seksuaalisuudesta opettaessa ohittaa seksuaalioikeudet ja unohtaa vastuunsa seksuaalikasvattajana antaa laadukasta ja monipuolista seksuaalikasvatusta? Rendic painottaa kirjassaan, että seurakunnissa vastuu- ja opetustehtävissä olevien olisi erittäin tärkeää työstää suhdettaan omaan seksuaalisuuteensa, jotteivat he opettaisi omista kipupisteistään, haasteistaan ja peloistaan käsin. Hän nimeää onnistuneen seksuaalikasvatuksen perustaksi seuraavia elementtejä: Rakkaus, tila, taito, tuki, ja tieto. (Rendic 2020, s. 190.) Toivomme samaa kuin vastaajat; että seurakunnat

ottaisivat vastuun seksuaaliopetuksen aiheuttamista vahingoista ja tulevaisuudessa vapaakristillisessä seksuaalikasvatuksessa luovuttaisiin häpeän ja pelon lietsomisesta. Toivottavaa olisi myös uuden puhumisen kulttuurin syntyminen, jossa ei tarvitse pelätä erilaisten näkemysten esiintuomista tai varsinkaan olemista omana itsenään.

Vastaajien kokemuksista suurin osa sijoittui menneisyyteen, vastaajien nuoruuteen. Kokemukset osoittautuvat kuitenkin myös ajankohtaiseksi, kun niitä peilaa vapaakristillisten yhteisöjen viime vuosina tuottamiin julkaisuihin. Kutsuvat sitä rakkaudeksi (2018) myötäilee vastauksista nousevia näkemyksiä. Vapaakirkon Viikkolehden kirjoituksissa 26.08.2022 todetaan seksin kuuluvan avioliittoon ja itsetyydytyksen sopivuutta kristitylle pohditaan. Lehti sisältää kuitenkin myös raikkaampia sävyjä, kuten esimerkiksi realistisempia ajatuksia nuorten seksuaalisuudesta sekä seksuaaliterapeutin puheenvuoron. Voisiko seksuaalisuuden teeman käsittely olla murroksessa yhteisöissä?

Sosionomi-diakoni työskentelee lähellä ihmistä. Työuran aikana ammattilainen kohtaa lukuisia erilaisia yksilöitä. Opinnäytetyömme on avartava katsaus jäsenten kokemuksiin uskonnollisen yhteisön vaikutuspiirissä. Tämän ilmiön tiedostaminen ja tunnistaminen voivat toimia apuvälineenä ihmisten kohtaamisessa. Korkeakoulun tarjoaman koulutuksen lisäksi koemme ihmisten tarinat ja kokemukset merkittävinä opettajina. Uskomme toisten ihmisten tarinoiden kuuntelemisen ja kokemusmaailmaan kurkistamisen olevan hyväksi jokaiselle. Se kehittää sekä ammattilaisina, mutta myös inhimillisyydessä, elämään ihmisenä toiselle.

Opinnäytetyömme antaa oleellista ja hyödynnettävissä olevaa tietoa vapaakristillisten yhteisöjen toiminnan kehittämiseksi. Jaamme opinnäytetyötämme näille yhteisöille, jotta jäsenten kokemuksia voitaisiin hyödyntää toiminnan kehittämiseksi. Tarpeen ja mielenkiintoista olisi jatkotutkimus siitä, mitä vapaakristillisten yhteisöjen seksuaalisuuden teeman käsittelyn todellisuus ja käytännöt ovat tänä päivänä. Tämän tutkimuksen pohjalta voisi myös kehittää seksuaalisuuden teemaa käsittelevät kysymyskortit uskonnollisissa yhteisöissä käytävän keskustelun tueksi. Kortteja voisi hyödyntää niin sosiaalialan ammattilaiset kuin seurakuntatyöntekijät.

LÄHTEET

- Aapakallio, J. 2017. Seksuaalisuus yhteisöllisessä kulttuurissa – kunnian ja siiveyden merkitys. Teoksessa H. Kiuru & M. Strömberg-Jakka (toim.) *Seksuaalisuuden tabut suljetuissa yhteisöissä*. Kuopio: UNIPress.
- Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto ARENE ry. (2019). *Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset* Saatavilla 18.11.2022 https://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULU-JEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?_t=1578480382
- Brusila, P. (2008). *Seksuaalisuus eri kulttuureissa*. Duodecim.
- Google Forms. Saatavilla 28.09.2021 <https://www.google.com/forms/about/>
- Honkanen, H. (2016). *Vaikuttamisen psykologia, mielen muuttamisen tiede ja taito*. Influ Era -julkaisut. Helsinki: Arena-Innovation Oy
- Jyväskylän yliopiston Koppa. (i.a.). *Avoimet. Hum. Menetelmäpolkuja. Menetelmäpolku. Tutkimusstrategiat. Laadullinen tutkimus*. Saatavilla <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>
- Karjalainen A, Kivirinta M, Nylund M, Valtonen M & Vesterinen O. (2020). *Osaalistavan ja tutkivan kehittämisen opas 2.0*. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Saatavilla 18.11.2022 <https://libguides.diak.fi/c.php?g=670543&p=4760642>
- Kauppi, H. (2021) *Kasvu vapauteen – nuorten rinnalla seurakunnassa*. Helsinki: Kirjapaja
- Kay Klein, L. (i.a). *What is purity culture?* Saatavilla 5.11.2022 <https://lindakaylein.com/what-is-purity-culture/>
- Kettunen, P. (2013). *Auttava kohtaaminen I – Sielunhoidon perusteet ja teologia*. Helsinki: Kirjapaja
- Kettunen, P. (2011). *Kätkeyty ja vaiettu: suomalainen hengellinen häpeä*. Helsinki: Kirjapaja
- Kärkkäinen, V-M. (2005). *Kirkkotiedon kirja – ekumeeninen johdatus kirkkojen oppiin ja elämään*. Helsinki: Kirjapaja

- Latvala, M. (2020). *Selvyyttä seksiin: Haastava moninaisuus- ikkunoita koulun seksuaalikasvatukseen*. Aikamedia: Keuruu
- Launonen, L. (2020). *Selvyyttä seksiin – Näkökulmia kristilliseen seksuaalietikkaan ja -kasvatukseen*. Aikamedia: Keuruu
- Matikainen, E. (2017). *Monien uskontojen ja katsomusten Suomi*. Kirkon tutkimuskeskus. Kuopio: Grano Oy
- Mielenterveystalo. (i.a.). *Aikuiset. Itsehoito ja oppaat. Itsehoito. Seksuaalisuuden omahoito*. Saatavilla 5.11.2022 https://www.mielenterveystalo.fi/aikuiset/itsehoito-ja-oppaat/itsehoito/seksuaalisuuden_omahoito/Pages/default.aspx
- Mustonen, S. (2017). *Näkökulmia yhteisöihin ja yhteisöllisyyteen, tabuihin ja seksuaalisuuteen*. Teoksessa H. Kiuru & M. Strömberg-Jakka (toim.) *Seksuaalisuuden tabut suljetuissa yhteisöissä*. Kuopio: UNI-press
- Naisten linja Suomessa ry. (i.a.). *Tietoa väkivallasta. Hengellinen väkivalta*. Saatavilla 18.11.2022 <https://naistenlinja.fi/hengellinen-vakivalta>
- Nivala, E. & Ryytänen, S. (2019). *Sosiaalipedagogiikka*. Gaudeamus.
- Nyyti ry. (i.a.). *Opiskelijoille. Opi elämäntaitoa. Tunteet. Häpeä*. Saatavilla 18.9.2022: <https://www.nyyti.fi/opiskelijoille/opi-elamantaitoa/tunteet/hapea/>
- Oinonen, M & Susineva A. (2021). *Seksuaalikasvattajan käsikirja*. Kirjapaino: Trinket Helsinki. Saatavilla: https://hivpoint.fi/wp-content/uploads/2021/11/seksuaalikasvattajan_kasikirja_2021.pdf
- Porkka, J. (2008). *Johdatus kristilliseen kasvatukseen*. Lasten keskus.
- Raitinen, T. (12.09.2014). *Häpeällinen seksuaalisuus ja jumalasuhte*. Saatavilla 18.11.2022 <https://teologia.fi/2014/09/haepeaellinen-seksuaalisuus-ja-jumalasuhte/>
- Raitinen, T. (2015). *Synnistä Jumalan lahjaksi – muuttuva seksuaalisuus ja usko*. Kirjapaja: Helsinki
- Rendic, P. (2020). *Taivaallisen hyvää seksiä*. Aikamedia Oy
- Sexpo. (i.a.). *Kannanotto. Seksuaalioikeuksien julistus*. Saatavilla: <https://sexpo.fi/kannanotto/seksuaalioikeuksien-julistus/>
- Sley. (2018). *Kutsuvat sitä rakkaudeksi*. SLEY-MEDIA. Saatavilla 5.11.2022 <https://docplayer.fi/110765634-Kristillinen-ihmiskasitys.html>

- Spoken Oy. (i.a.). *Sisällönanalyysi*. Saatavilla 28.09.2021 <https://spoken.fi/sisallanalyysi/>
- Suomen baptistikirkko. (i.a.). *Baptismi ja muut kristilliset kirkot*. Saatavilla 18.11.2022 <https://baptisti.fi/baptismi-ja-muut-kristilliset-kirkot/>
- Suomen Evankelisluterilainen kirkko. *Sanasto. Hengellinen väkivalta*. Saatavilla: <https://evl.fi/sanasto/-/glossary/word/Hengellinen+v%C3%A4kivalta>
- Suomen Helluntaikirkko (2021). *Kannanotto seksuaalietiikkaan*. Saatavilla 19.9.2022 <https://suomenhelluntaikirkko.fi/2021/02/02/helluntaikirkon-kannanotto-seksuaalietiikkaan/>
- Suomen Helluntaikirkko (2021). *Kannanotto avioliittolakiin*. Saatavilla 19.9.2022 <https://suomenhelluntaikirkko.fi/kannanottoja/kannanotto-avioliittolakiin-2-2011/>
- Suomen mielenterveys ry. (i.a.). *Mielenterveys. Ihmissuhteet. Seksuaalisuus osa ihmisyttä* Saatavilla 18.11.2022 <https://mieli.fi/fi/mielenterveys/ihmissuhteet/seksuaalisuus-osa-ihmisyytt%C3%A4>
- Suomen Vapaakirkko. (i.a.). *Avioliitto ja perhe*. Saatavilla 7.9.2022 <https://www.svk.fi/avioliitto-ja-perhe/>
- Tampereen yliopiston tietoaarkisto. (i.a.). *Menetelmäopetus. Kvali. Analyysi ja tulkinta*. Saatavilla 18.11.2022 https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3.htm
- Tampereen yliopiston tietoaarkisto. (i.a.). *Menetelmäopetus. KvaliMOT. Narratiiviset tarkastelutavat*. Saatavilla 18.11.2022 https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_6_4.html
- Tampereen yliopiston tietoaarkisto. (i.a.). *Menetelmäopetus. Kvali. Analyysitavan valinta ja yleiset analyysitavat. Laadullinen sisällönanalyysi*. Saatavilla 18.11.2022 <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/laadullinen-sisallanalyysi/>
- Tampereen yliopiston tietoaarkisto. (i.a.). *Menetelmäopetus. Kvali. Kvantifiointi*. Saatavilla 18.11.2022 https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_3.html
- Tieteen termipankki. (i.a.). *Wiki. Filosofia: etiikka*. Saatavilla 18.11.2022 <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Filosofia:etiikka>

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Vikström, B. (2016). *Monta rakkautta*. Helsinki: Kirjapaja

Villa, J. (2013). *Hengellinen väkivalta*. Helsinki: Kirjapaja.

Väestöliitto. (i.a.). *Seksuaalisuus*. Saatavilla 18.11.2022 <https://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/>

Väestöliitto. (i.a.). *Seksuaalisuus. Seksuaalinen hyvinvointi*. Saatavilla 18.11.2022 <https://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/seksuaalinen-hyvinvointi/>

Väestöliitto. (i.a.). *Seksuaalisuus. Seksuaalioikeudet*. Saatavilla 18.11.2022 <https://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/seksuaalioikeudet/>

Väestöliitto. (i.a.). *Seksuaalisuus. Seksuaaliterveys*. Saatavilla 18.11.2022 <https://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/seksuaaliterveys/>

LIITE 1. Kysely

SEKSUAALISUUTESI JÄSENTYMINEN VAPAAKRISTILLISESSÄ YHTEISÖSSÄ

Koetko vapaakristilliseen yhteisöön kuulumisen vaikuttaneen kokemukseesi omasta seksuaalisuudestasi? Teemme Diakonia-ammattikorkeakoulussa opin- näytetyötä, joka käsittelee 1990-luvulla syntyneiden kokemuksia seksuaalisuu- den teeman käsittelystä vapaakristillisissä yhteisöissä (Helluntaiseurakunta, Va- paaseurakunta, Adventtikirkko, Baptistiseurakunta, Pelastusarmeija tai Methodis- tikirkko). Mikäli olet 1990-luvulla syntynyt ja vapaakristillisessä yhteisössä kasva- nut, pyydämme sinua ottamaan osaa työhömmе kertomalla omista kokemuksis- tasi vastaamalla kyselyyn. Sinun tarinasi on arvokas tutkimuksellemme.

Seksuaalisuutta käsitteenä avataan seuraavissa linkeissä:

Väestöliitto: <https://www.vaestoliitto.fi/seksuaalisuus/>

Terveiden ja hyvinvoinninlaitos:

<https://thl.fi/fi/web/lapset-ja-perheet/kehittyvat-kaytannot/seksuaalisuus-puheeksi/seksuaalisuuden-ja-sukupuolen-sanasto>

Suomen mielenterveys ry: [https://mieli.fi/vahvista-mielenterveystasi/ihmissuh- teet-ja-vuorovaikutus/seksuaalisuus-on-osa-ihmisyytta/](https://mieli.fi/vahvista-mielenterveystasi/ihmissuh-teet-ja-vuorovaikutus/seksuaalisuus-on-osa-ihmisyytta/)

Kysymykset:

Kerro vapaasti itsestäsi ja hengellisestä taustasi.

Miten yhteisössä suhtauduttiin seksuaalisuuteen?

Miten seksuaalisuudesta puhuttiin?

Millaista seksuaalikasvatusta tai seksuaaliopetusta yhteisössä annettiin? Jokin esimerkki?

Tunnistatko yhteisössä vallitsevia seksuaalisuuteen liittyviä sääntöjä? Millaisia?

Miten koet yhteisön normien vaikuttaneen sinuun?

Miten koet uskonnolliseen yhteisöön kuulumisen vaikuttaneen sinun kokemuk- seesi omasta seksuaalisuudestasi?

Miten koet seksuaalisuuden teeman käsittelyn kristillisessä yhteisössä vaikuttaneen suhteeseen itseesi, muihin tai Jumalaan?

Onko uskonnolliseen yhteisöön kuuluminen tuonut seksuaalisuutesi jäsentymiseen jotain hyvää?

Entä jotain vahingollista? Kuvaile kokemuksiasi.

Millaista tukea ja ohjausta olet saanut? Keneltä, mistä?

Millaista tukea olisit kaivannut tai kaipaisit?

Millainen suhde sinulla on seksuaalisuutesi tänä päivänä?

Onko vielä jotain, mitä emme osanneet kysyä, mutta haluaisit kertoa?